

KAPAK

3 aylık raporlama ile geçiş dönemi başlıyor

Karbon Ayak İzi hesaplanacak

Avrupa Birliği (AB) Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM), 1 Ekim 2023'ten 31 Aralık 2025'e kadar bir geçiş dönemi uygulayacak ve 3 aylık raporlama yükümlülüğü olacak.

Mali yükümlülüklerin devreye girdiği 1 Ocak 2026 itibarıyla asıl uygulama dönemi başlayacak. SKDM Yönetmeliği ve AB Emisyon Ticaret Sistemi (AB ETS) 16 Mayıs 2023'te, SKDM Uygulama Yönetmeliği ise 17 Ağustos 2023'te yayımlandı. Türkiye yeşil ve dijital dönüşümünü hızla başarabilirse riskleri fırsata çevirebilecek ve 'Yeşil Üretim Üssü' olabilecek.

İhracatının %42'sini Avrupa Birliği (AB) ülkelerine, %52'sini ise Avrupa'ya yapan Türkiye için Avrupa Yeşil Mutabakatı ve onun getirdiği yükümlülükler, kurallar, standartlar ve mekanizmalar ihracatçı veya ihracat yapmak isteyen tüm şirketler için hayati önemde. Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde 2053 net sıfır emisyon taahhüdünde bulunan Türkiye; hızla yeşil ve dijital dönüşmek istiyor. AB Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM-Carbon Border Adjustment Mechanism-CBAM) ve karbon vergisi hayata geçirildiğinde Türkiye'deki ihracatçı şirketler ve ihracat yapmak isteyen şirketler karbon ayak izini ölçmek, hesaplamak ve raporlamak zorunda olacak.

Karbon ayak izi; Kyoto Protokolü tarafından belirlenmiş üretim, hizmet, işleme gibi faaliyetler sonucu oluşan sera gazlarının etkilerini karbondioksit (CO2) cinsinden eşdeğerlerinin hesaplanması çalışmasıdır. Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması Yönetmeliği ve AB Emisyon Ticaret Sistemi (AB ETS) 16 Mayıs 2023'te AB Resmî Gazetesi'nde yayımlandı ve izleyen gün yürürlüğe girdi. Yönetmelik uyarınca AB, SKDM için 1 Ekim 2023'ten 31 Aralık 2025'e kadar mali yükümlülük doğmayacak bir geçiş dönemi uygulayacak ve üç aylık raporlama yükümlülüğü olacak. 2025 sonuna kadar

geçiş döneminde ithal edilen ürünlere gömülü emisyonlar (embedded emissions) için herhangi bir ücretlendirme yapılmayacak. Mali yükümlülüklerin devreye girdiği 1 Ocak 2026 itibarıyla asıl uygulama dönemi başlayacak ve SKDM sertifikalarının satın alınması gerekli hale gelecek. Avrupa Komisyonu, SKDM geçiş dönemi uygulamalarını desteklemeye ve rehberlik etmeye yönelik SKDM Uygulama Yönetmeliği'ni 17 Ağustos 2023'te yayımladı.

Uzmanlara göre, 2026'da AB SKDM uygulamasından Çin ve Rusya'nın ardından en olumsuz etkilenen ülke; Türkiye. AB, SKDM ile üretim esnasında salınan karbon emisyonları için ithal ürünlere ilave ücret getiriyor, böylelikle diğer ülkelerde daha temiz üretim yapılmasını sağlamayı ve AB üreticilerinin rekabetçiliğini korumayı hedefliyor.

SKDM'nin kapsamında ilk aşamada, yüksek karbon kaçağı riski taşıyan 6 sektör bulunuyor; çimento, demir-çelik, alüminyum, gübre, hidrojen ve elektrik. İlerleyen dönemlerde bu uygulama diğer sektörlerde doğru genişletilecek. Uzmanlara göre; Türkiye, yeşil ve dijital dönüşümünü hızla başarabilirse riskleri fırsata çevirebilecek ve 'Yeşil Üretim Üssü' olabilecek.

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) Uygulama Yönetmeliği yayımlandı

Avrupa Komisyonu, 1 Ekim 2023'te başlayıp 31 Aralık 2025'e kadar sürecek SKDM geçiş dönemi uygulamalarını desteklemeye ve rehberlik etmeye yönelik SKDM Uygulama Yönetmeliği'ni 17 Ağustos 2023'te yayımladı. Yönetmelik, düzenleme kapsamına alınan ürünlerin üretimi esnasında ortaya çıkan gömülü emisyonların hesaplanmasına yönelik geçiş dönemi metodolojisini detaylandırıyor. Komisyon tarafından kabul edilmeden önce kamuoyunun görüşüne sunulan Yönetmelik, AB üye devletlerinin temsilcilerinden oluşan SKDM Komitesi tarafından onaylandı.

Komisyon SKDM geçiş sürecinde ithalatçılara, ihracatçılara ve gümrük müşavirlerine destek olmak amacıyla; uygulamanın pratik yönlerine ilişkin bir Uygulama Kılavuzu da yayımladı. Ayrıca ithalatçı firmalara hesaplama ve bildirim sürecinde kolaylık sağlayacak özel bilgi teknolojileri araçlarının geliştirildiği, çeşitli eğitim materyallerinin hazırlandığı ve çevrimiçi seminerlerin düzenleneceği bilgisi paylaşıldı.

SKDM ilk etapta demir-çelik, alüminyum, çimento, gübre, elektrik ve hidrojen sektörlerinde yer alan karbon emisyonu yüksek ürünlerin ithalatında uygulanacak. İthalatçılar herhangi bir finansal yükümlülüğün altına girmeden, malların üretim sürecinde ortaya çıkan sera gazı emisyonlarını bildirmekle yükümlü olacaklar. Bu süreçte toplanacak bilgiler 2026'dan sonra SKDM uygulanmasına yönelik nihai kuralların belirlenmesinde rol oynayacak.

Raporda dikkat çeken bazı maddeler ise şöyle:

- Geçiş dönemi boyunca, ithalatçılar veya dolaylı gümrük temsilcileri, ithal edilen malların miktarını, bunlara dahil olan doğrudan ve dolaylı emisyonları ve ilgili öncül maddelere dahil olan emisyonlar için ödenmesi gereken karbon fiyatları da dahil olmak üzere, bu emisyonlar için ödenmesi gereken karbon fiyatlarını rapor edecekler.

- İlk rapor, 2023'ün 4. çeyreğinde ithal edilen mallarla ilgili olarak 31 Ocak 2024 tarihine kadar sunulmalıdır. Son rapor ise 2025'in 4. çeyreğinde ithal edilen mallar için 31 Ocak 2026 tarihine kadar sunulmalıdır.

- Sınırlı bir süre için 31 Temmuz 2024'e kadar, ithal edilen malların gerçek gömülü emisyonları bu Yönetmeliğin Ek III'ünde belirlenen metodolojiye uygun belirlenmeli.

- Cezalar:** 1) Üye devletler şu durumlarda cezalar uygularlar: a) bildirimde bulunan beyan sahibinin CBAM raporu sunma yükümlülüğüne uymak için

gerekli adımları atmadığı durumlarda veya b) CBAM raporunun Madde 13 uyarınca hatalı veya eksik olması ve yetkili makamın Madde 14 (4) uyarınca düzeltme prosedürünü başlattığı durumlarda, bildirimde bulunan beyan sahibinin CBAM raporunu düzeltmek için gerekli adımları atmamış olması.

2) Ceza miktarı, bildirilmeyen emisyonların tonu başına 10 ila 50 Avro arasında olacaktır. Ceza, Avrupa tüketici fiyatları endeksinde uygun olarak artacaktır.

3) Yetkili makamlar geçiş dönemi için Komisyon tarafından kullanıma sunulan ve yayınlanan varsayılan değerler temelinde hesaplanan bildirilmemiş emisyonlar için gerçek ceza miktarını belirlerken şu faktörleri gözönünde bulunduracaktır: a) Rapor edilmemiş bilgilerin kapsamı; b) İthal edilen malların bildirilmeyen miktarları ve bu mallara ilişkin bildirilmeyen emisyonlar; c) Raporlama yapan beyan sahibinin bilgi taleplerine uymaya veya CBAM raporunu düzeltmeye hazır olması; d) Bildirimde bulunan kişinin kasıtlı veya ihmalkar davranışı; e) Raporlama yükümlülüklerine uyum konusunda raporlama beyan sahibinin geçmiş davranışları; f) İhlali sona erdirmek için bildirimde bulunan beyan sahibinin işbirliği düzeyi; g) Raporlama yapan beyan sahibinin gelecekte

benzer ihlallerin yapılmasını sağlamak için gömülü olarak önlem alıp almadığı.

4) Madde 13 kapsamında üst üste 2'den fazla eksik veya hatalı rapor sunulması veya rapor sunmama süresinin 6 ayı aşması halinde daha yüksek cezalar uygulanır.

• **CBAM Tüccar Portalı, bildirimde bulunanlar için CBAM Geçici Sicili'ne tek giriş noktası olacak. Portal, CBAM Sicil Ara Uç hizmetleri ile birlikte çalışacaktır. Uygulama yönetmeliğinin linki ise şöyle: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2023-08/C_2023_5512_1_EN_ACT_part1_v6.pdf**

6 sektörde çevrimiçi webinar

Avrupa Komisyonu tarafından 15 Eylül 2023'ten itibaren SDKM'nin temeli ve sektörler özelinde bilgileri kapsayan 6 adet çevrimiçi web semineri düzenlenecek. Webinar programı şöyle:

Sektör	Tarih ve Kayıt
Çimento	15 Eylül 2023, 10:00-11:00 (CET) / 21 Ağustos 2023
Alüminyum	21 Eylül 2023 / 4 Eylül 2023
Gübre	26 Eylül 2023 / 7 Eylül 2023
Elektrik	28 Eylül 2023 / 11 Eylül 2023
Hidrojen	3 Ekim 2023 / 14 Eylül 2023
Demir-Çelik	5 Ekim 2023 / 18 Eylül 2023

KAPAK

Ticaret Bakanı Prof.Dr. Ömer Bolat: 'Yeşil Büyüme Teknoloji Yol Haritası' geliyor

KobiEfor'a özel açıklamalarda bulunan Ticaret Bakanı Prof.Dr. Ömer Bolat, yeşil ve dijital dönüşümün Türkiye ekonomisinin üst seviyeye atılması için bir fırsat olduğunu belirterek, şunları söyledi: "Öncelikle imalat sanayi sektörlerinde düşük

karbonlu üretime yönelik yol haritaları hazırlanıyor. Yeşil Mutabakat Eylem Planımız kapsamında 'Yeşil Büyüme Teknoloji Yol Haritası' çalışmalarında da son aşamaya gelinmiştir. Ulusal bir Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) de oluşturulacak."

Ticaret Bakanı Prof.Dr. Ömer Bolat'ın KobiEfor'a özel açıklamaları şöyle:

"Yeşil Mutabakat Eylem Planı (YMEP), AB'nin politika öncelikleri doğrultusunda, sınırda karbon düzenlemeleri, yeşil ve döngüsel bir ekonomi, yeşil finansman, temiz, ekonomik ve güvenli enerji arzı, sürdürülebilir tarım, sürdürülebilir akıllı ulaşım, iklim değişikliği ile mücadele, diplomasi, bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri başlıkları altında belirlenen hedeflere ulaşılması amacıyla hayata geçirilecek 81 eylem yer vermektedir.

YMÇG, Yeşil Mutabakat'a uyum için çalışıyor

Bu kapsamda Eylem Planını yürütmek amacıyla, Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda çalışmak üzere Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkan Yardımcısı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, Dışişleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Hazine ve Maliye, Millî Eğitim, Sanayi ve Teknoloji, Tarım ve Orman, Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcılarının katılımıyla Yeşil Mutabakat Çalışma Grubu (YMÇG) oluşturulmuş olup, YMÇG'ye yardımcı olmak ve ça-

alışma alanına ilişkin yeşil mutabakat gerekliliklerini, mevcut durum, gereksinimler ve riskleri analiz ederek tematik/sektörel yol haritalarını ve/veya politika önerilerini oluşturmak ve YMÇG'ye raporlamak üzere 20 adet ihtisas çalışma grubu (İÇG) oluşturulmuştur.

Eylül'de geniş katılımlı yeni toplantı

Bu kapsamda, bugüne kadar gerçekleştirdiğimiz 9 adet YMÇG toplantısının sonuncusunu 7 Ağustos 2023 tarihinde Bakan yardımcılarımızın katılımıyla kamu özelinde gerçekleştirdik. Eylül ayında ise kamu, özel sektör ve akademi ile daha geniş katılımlı bir toplantı düzenleyeceğiz.

İÇG'ler halihazırda AB Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması, Ulusal Karbon Fiyatlandırma, Ulusal Döngüsel Ekonomi Eylem Planı, Çelik, Alüminyum, Çimento, Tekstil ve Konfeksiyon, İnşaat Sektörleri, Yeşil Finansman, AB Projelerinin Finansmanı, Temiz Enerji, Sürdürülebilir Tarım, Sürdürülebilir Akıllı Hareketlilik, Teknolojik Dönüşüm/Gelişim, Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim Eylem Planı, Sürdürülebilir Nihai Tüketim, Sıfır Kirlilik Eylemi, Adil Geçiş Politikaları ve Eğitim-Öğretimde Yeşil

Dönüşüm ve Sürdürülebilir Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuat Uyumu başlıklarında çalışmaktadır.

Bakanlığımızca, AB tarafından üzerinde çalışılmakta bulunan mevzuat çalışmalarına ilişkin detaylı bilgiye sahip olmak adına Avrupa Komisyonu ile teknik toplantılar düzenlenmekte, söz konusu mevzuatların ülkemizin Gümrük Birliği'nden kaynaklanan haklarına halel getirmemesi için AB nezdinde üst düzey temaslarda bulunmaktadır. Buna ek olarak, Yeşil Mutabakat uyum sürecine ilişkin olarak özel sektör nezdinde farkındalık artırıcı faaliyetler yürütülmektedir.

SKDM geçiş dönemi uygulaması 1 Ekim 2023'te başlıyor

Mevcut durumda, Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında ülkemiz ticareti bakımından en fazla öne çıkan hususların başında Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) gelmektedir. Bilindiği gibi, SKDM'nin geçiş dönemi uygulaması 1 Ekim 2023 tarihi itibarıyla demir çelik, alüminyum, çimento, gübre, elektrik ve hidrojen sektörleri ile başlayacaktır.

Karbon vergisi 2026'da devreye alınacak

Uygulama geçiş döneminde emisyon raporlama yükümlülüğü ile başlayacak, karbon vergisi niteliği taşıyacak olan mali yükümlülükler ve verilerin doğrulanması uygulaması ise 2026 yılında devreye alınacaktır. Bu itibarla, kısa vadedeki önceliklerimizden biri kapsamındaki sektörlerimizin uygulamaya hızlı adaptasyonunu sağlayacak faaliyetler yürütmektir. Bu konuda ihracatçılarımızla yakından çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Bu çerçevede, AB'nin raporlama metodolojisine ilişkin Yönetmelik Taslağını yayımlamasının akabinde kapsamdaki sektörlerimize ilişkin bilgilendirme toplantıları organize ettik. Bu kapsamda, çelik, alüminyum ve çimento sektör toplantılarını geniş katılımı gerçekleştirdik. Gübre sektörü için ise en kısa zamanda toplantımızı düzenleyeceğiz. Öte yanda, kamu istişare sürecinde, Yönetmelik taslağına ilişkin Ülke görüşlerimizi de Avrupa Komisyonu'na ilettik.

Düşük karbonlu üretime yönelik yol haritaları hazırlanıyor

Mali yükümlülüklerin başlayacağı uygulama dönemi için vakit kaybetmeden hazırlanmak rekabetçiliğimizi ve tedarik zincirlerindeki yerimizi korumak adına çok önemli. Bu doğrultuda, Yeşil Mutabakat Eylem Planı kapsamında 'Sınırdaki Karbon Düzenlemesi'ne tabi olacak öncelikli imalat sanayi sektörlerinde düşük karbonlu üretime yönelik ülkemiz yol haritaları hazırlanıyor. Halihazırda, demir-çelik, alüminyum, çimento ve gübre sektörleri için yol haritası çalışmalarında sona gelindi.

Ar-Ge ve yeni teknolojilere adaptasyonla rekabet avantajı

Eylem Planımız kapsamında "Yeşil Büyüme Teknoloji Yol Haritası" çalışmalarında da son aşamaya gelinmiştir. Yeşil dönüşüm ekseninde değişen küresel ticaret yapısı içerisinde ihracatçılarımızın en başta Ar-Ge ve yeni teknolojilerin adaptasyonu ile rekabet avantajı sağlayabileceğine inanıyoruz.

Ulusal ETS oluşturulacak

Öte yandan, yürüttüğümüz çalışmaları SKDM'nin ihracatımız üzerindeki etkilerine dair ekonomik analizler temelinde gerçekleştiriyor ve bu çalışmaları çok yakın bir kamu-özel işbirliği kapsamında tüm paydaşlarımız ile birlikte yürütüyoruz. Bu çalışmaların işaret ettiği bir diğer önemli adım da ülkemizde **ulusal bir emisyon ticaret sistemi (ETS)** oluşturulması ve bu kapsamda elde edilecek gelirlerin yeşil dönüşüme aktarılmasıdır. Bakanlığımız bu süreçte yürütülen çalışmalara da aktif bir şekilde katkı sağlamaya devam ediyor.

Elbette, gerçekleştirilecek bu düzenlemenin AB ile aramızdaki Gümrük Birliği başta olmak üzere ikili ve uluslararası anlaşmalara tam uyumlu olması da bizim için kritik önem taşıyor. Bu amaçla, AB ile hem siyasi hem teknik düzeyde bir işbirliği yürüttüğümüz gibi konuyu çok taraflı platformlarda da etkin bir şekilde takip etmeye devam ediyoruz. Bugün, AB tarafından tasarlanan bu mekanizma, esasen uluslararası ticarete ilk defa karbon maliyetinin dikkate alınmasını sağlayacak bir araç ve bize sürdürülebilir uluslararası ticaretin temellerinin atılmaya başlandığına işaret ediyor.

Yeşil ve dijital dönüşüm, kritik önemde: Bu kapsamda, yeşil ve dijital dönüşüm sürecinin ihracatımızdaki rekabetçiliğimizi ve küresel değer zincirlerindeki konumumuzu korumak ve geliştirmek için kritik öneme haiz olduğunun bilinciyle çalışmalarımızı sürdürmeye devam ediyoruz. Bakanlık olarak Yeşil Mutabakat kapsamındaki çalışmalarımızı tüm paydaşlarımızla yakın işbirliği içerisinde sürdürmeye ve sürece öncülük etmeye devam ediyoruz.

Şirketler yeşil ve dijital dönüşüme nasıl hazırlanmalı?

Ülkemizin Yeşil Mutabakat Eylem Planı, rekabetçiliğimizi artırmak ekseninde, esasen gerek AB'nin Yeşil Mutabakat Eylem Planı'nın içerdiği değişimi gerek ise iklim ve sürdürülebilirlik çerçevesinde değişen uluslararası kuralarla uyumu gözeterek hazırlanmıştır. Bu itibarla, hem ihracatçılarımız açısından hem ihracatçı olmayan şirketler açısından kısa ve orta vadeli hedeflerinin planlamasında

KAPAK

dikkate alınması önem arz etmektedir.

AB'ye ihracat yapan şirketlerimizin **Bakanlığımız web sayfasında güncel olarak duyurulan AB mevzuat çalışmalarını** yakından takip etmesinde, keza diğer ihracat pazarları için ilgili ülkenin iklim ve sürdürülebilirlik hedeflerini de kendi yeşil ve dijital dönüşüm planlarına eklemesinde yarar bulunmaktadır. Yeşil Mutabakat Eylem Planı'mızın eylemleri arasında yer aldığı üzere, Sınırdaki Karbon Düzenlemesine tabi olacak öncelikli imalat sanayi sektörlerinde düşük karbonlu üretime yönelik ülkemiz yol haritaları hazırlanmaktadır. Halihazırda, demir-çelik, alüminyum, çimento ve gübre sektörleri için yol haritası çalışmaları tamamlanma aşamasına gelmiştir.

Gerek ülkemizin net-sıfır emisyon hedefi gerekse SKDM kapsamında oluşacak karbon maliyetinin ülke içinde tahsil edilerek, AB'ye aktarılması yerine, ekonominin yeşil dönüşümünü sağlayacak bir finansman kaynağına dönüştürülmesi amacıyla, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın ulusal düzeyde bir emisyon ticaret sistemi kurulmasına yönelik çalışmaları devam etmekte, Bakanlığımızca söz konusu çalışmalara aktif katılım ve katkı sağlanmaktadır. Bu hususta **taslak iklim Kanunu'nun ya-**

salaşmasının ardından emisyon ticaret sistemine yönelik ikincil mevzuatın hızla geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Öte yandan, Bakanlığımızca bilgilendirme ve eğitim çalışmalarına, özel sektör çatı kuruluşlarımız ile işbirliği halinde devam edilmektedir. SKDM'ye uyumun kolaylaştırılması amacıyla özel sektörün bilgilendirilmesi ve farkındalığının artırılmasına yönelik olarak Bakanlığımız internet sitesi üzerinden sağladığımız bilgilerin yanı sıra raporlama uygulama esaslarının netleşmesi ile birlikte düzenli bilgilendirme faaliyetleri de yapılmaktadır. Bunların sonucunda, 31 Temmuz, 2 ve 3 Ağustos 2023 tarihlerinde demir-çelik, alüminyum ve çimento sektörleri için gerçekleştirilmiştir.

"Türkiye ekonomisinin üst seviyeye atlaması için bir fırsat"

Yeşil Mutabakat kapsamında öngörülen düzenlemelerin, Gümrük Birliği'nden kaynaklanan malların serbest dolaşımı kapsamındaki haklarımıza hâle getirmemesi amacıyla AB nezdinde de üst düzey ve teknik temaslarda işbirliği yaklaşımı ile sürdürülmektedir. Bunun yanında, DTÖ başta olmak üzere, çok taraflı platformlarda, yeşil mutabakat kapsamındaki konularda ülkemizin pozisyonunu savunuyor; ülkemiz çıkarlarının korunması için katkı sağlamaya devam ediyoruz.

Öte yandan, ülkemiz ekonomisinin üst seviyeye atlaması için bir fırsat olarak değerlendirdiğimiz bu süreçte kararlı adımlar atmaya devam ediyoruz. Bu itibarla, önümüzdeki dönemde, bu süreçte atacağımız her adımın ihracatımızdaki rekabetçiliğimizi ve küresel değer zincirlerindeki konumumuzu geliştireceği bilinciyle Yeşil Mutabakat kapsamındaki çalışmalara tüm paydaşlarımızla yakın işbirliği içerisinde Bakanlık olarak öncülük etmeye devam edeceğiz."

'Türk Firmaları Yeşil Dönüşüme Ne Kadar Hazır?'

TEPAV'ın (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı), 'Türk Firmaları Yeşil Dönüşüme Ne Kadar Hazır? (Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Kapsamındaki Sektörlerin Yeşil Mutabakat'a Hazırlık Görünümleri-Mayıs 2022) başlıklı raporunda; ankete katılan her 4 şirketten yalnızca 1'i karbon ayak izini hesaplıyor.

Firmaların yeşil dönüşüme hazırlık seviyeleri sektörel bazda farklılık gösteriyor.

Çoğu firmanın karbonsuzlaşma (dekarbonizasyon) politikası yok. Henüz karbon ayak izi hesaplaması yapmadıklarını belirten firmaların çoğu yakında hesaplama çalışmalarına başlayacak.

Şirketler mevcut enerji kaynaklarını değiştirmekte

nispeten isteksiz. Firmaların enerji dönüşüm öngörülerini sektörel farklılıklar gösteriyor. Seçili sektörlerdeki bazı firmaların enerji dönüşüm hedeflerini yeni fabrika veya tesis yatırımlarıyla gerçekleştirdiği veya gerçekleştirmek istediği görülüyor. Firmalar enerji yatırımı yapmak için devlet tarafından verilecek destek ve teşviklerin önemine dikkat çekiyor.

Firmaların büyük çoğunluğunun Yeşil Mutabakat ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması hakkındaki bilgisi çok sınırlı ve Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) hakkında kapsamlı bilgiye sahip değil. Firmalar için, doğru bilgiye ulaşım ve bilginin yayımı konusunda en güvenilir kurumlar ilgili sektörel çatı örgütleri.

KAPAK

**Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Dünya Bankası İşbirliğiyle
'Türkiye Yeşil Sanayi Projesi'ne; 450 milyon dolarlık dev bütçe**Mehmet
Fatih
Kacı

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacı, Dünya Bankası ile hayata geçirdikleri 'Türkiye Yeşil Sanayi Projesi' ile 450 milyon dolarlık finansmanı sanayiciler, KOBİ'ler ve teknoloji girişimlerine sunacaklarını açıkladı. Bakan Kacı, KOSGEB eliyle KOBİ'lerin yenilenebilir enerji, yeşil dönüşüm yatırımlarını, TÜBİTAK eliyle de döngüsel ekonomiye ve karbon salınımını azaltmaya yönelik Ar-Ge projelerini destekleyeceklerini söyledi.

Bakan Kacı, sanayinin karbon net sıfır hedeflerine vurgu yaparak, şunları söyledi: "İhracatımızın yüzde 90'dan fazlasını gerçekleştiren Türk sanayisini, özellikle AB Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması'na daha hazır hale getireceğiz. Aynı zamanda 2021'de yüce Meclisimiz tarafından onaylanan Paris İklim Anlaşması kapsamında ülkemizin karbon net sıfır hedeflerine daha da yaklaşmasını sağlayacağız."

Proje kapsamında, 250 milyon dolarlık kaynak, KOSGEB himayesinde kullanılacak. TÜBİTAK'ın kullanımına ise 175 milyon dolarlık kaynak tahsis edildi. 25 milyon dolarlık kaynak ise Bakanlık tarafından proje faaliyetlerinin koordine edilmesi ve ulusal yeşil sanayi dönüşüm ajandasının uygulamaya konulabilmesi için kurumsal temellerin atılması amacıyla kullanılacak. Endüstriyel firmaların düşük karbon salınımına sahip, sürdürülebilir ve dayanıklı bir geleceğe doğru geçişini hedefleyen proje, ekonomik büyümeyi ve istihdam yaratmayı da teşvik ediyor.

Binlerce firma yararlanacak

Binlerce sanayi firmasının yararlanmasının hedeflediği projeye işletmelerin karbon salınımı, kendi tüketimleri için yenilenebilir enerjilere yatırım yapılarak azaltılacak, kaynak verimlilikleri iyileştirilerek yeşil dönüşüm planları geliştirip uygulanabilecek. Bu sayede firmalar, Avrupa Yeşil Mutabakatı'na (AYM) kolaylıkla uyum sağlayacak.

KOSGEB'le KOBİ'lerin yeşil dönüşümü des-

teklenecek: KOSGEB tarafından KOBİ'lerin yeşil dönüşüm faaliyetlerine yönelik destek kullanılacak. Bu destekle yenilenebilir enerji, kaynak verimliliği, atık yönetimi, döngüsel ekonomi gibi tematik alanlarda endüstriyel işletmeler tarafından gerçekleştirilecek faaliyetler desteklenecek.

TÜBİTAK ile yeni girişimlerin önü açılıyor: TÜBİTAK tarafından da Türkiye'de veya diğer pazarlarda yeni yeşil teknolojilerin, ürünlerin veya süreçlerin geliştirilmesini içeren yeşil inovasyon faaliyetlerinde bulunan firmalar hedeflenecek. Yeşil start-up'lar, KOBİ'ler, büyük firmaların başvurabileceği destekler; yeşil üretime, daha yüksek enerji ve kaynak verimliliğine katkıda bulunan Ar-Ge, prototip geliştirme, standart geliştirmeyle yeni ürün veya süreç geliştirmeyi içerecek.

Bakanlık'tan teknik destek

Bakanlık ise teknik destek bileşeni altında proje yönetimi, tanıtım, ihtiyaç analizi, kapasite geliştirme, yeşil sanayi akademisi, yeşil izleme sistemi ve tanıtım ve yaygınlaştırma iş paketlerini yürüterek projenin etkin yönetilebilmesini sağlayacak.

KOSGEB de Dünya Bankası ile gerçekleştirilecek 'Türkiye Yeşil Sanayi Projesi' Bileşen 1 kapsamında, sanayide KOBİ'lerin enerji ve kaynak verimliliğinin sağlanması ve karbon emisyonlarının azaltılması konusunda destek sağlamaktan sorumlu olacak. Kurum, 250 milyon dolarlık toplam bütçesiyle 'Yenilenebilir Enerji', 'Döngüsel Ekonomi' ve 'Sanayide Makinelerin Modernizasyonu' ile ilgili projeleri destekleyecek.

Yenilenebilir enerji yatırımları: Endüstriyel faaliyetlerde, enerji sistemleri karbondan arındırılarak KOBİ'lerin çevre dostu teknolojilerin kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi sağlanacak ve enerji maliyetleri düşürülerek rekabet güçleri artırılabilecek.

GES yatırımı yapabilecek 1000 KOBİ'ye destek: Yaklaşık bin potansiyel endüstriyel KOBİ'ye, üretim tesisinde (yerinde) güneş enerjisi kurması ve kendi elektriğini üretmesinin yanı sıra fazla elektriği şebekeye satması için geri ödenebilir destekler sağlanacak.

KOBİ'lerin yeşil ve dijital dönüşümü desteklenecek: KOBİ'lerin çevresel sürdürülebilirlik, rekabet edebilirlik, yatırım fırsatları, dijitalleşme ve kaynak temininde kapasitelerinin geliştirilmesine ve öncelikli ihtiyaçlarının çevresel duyarlılık ve kaynak verimliliği olarak karşılanmasına katkıda bulunulacak. Karbonsuzlaştırma, su verimliliği, sürdürülebilir atık yönetimi, yalın üretimler ve hammadde verimliliği gibi birçok alan desteklenecek.

TOBB Yönetim Kurulu Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu "TOBB Karbon Platformu ile Türk iş dünyasının karbon ayak izini ölçeceğiz"

"Yeşil dönüşüm süreci iş ve yatırım yapma paradigmasını kökten değiştiriyor. Bundan böyle her bir projeyi değerlendirirken aynı arsa bedeli gibi iklim sistemine olan maliyetini de hesaba katacağız. Karbon ayak izini, su ayak izini ve atık yönetimini dikkate aldığımızda eskiden kârlı olan projelerin artık kârlı olmayacağına göreceğiz.

Daha pahalı finansmanla karşılaşacağız. Türkiye gibi dışa açık ve dinamik bir sanayi ülkesi yeşil dönüşüm sürecinin dışında kalamaz. Hangi tür yatırımların, hangi tür kredilerin kriterlere uygun olduğuna ilişkin 'Yeşil Sınıflandırma' çalışmaları İklim Kanunu ile hız kazanacak.

Emisyon Ticaret Sistemi ve karbon fiyatlaması ve karbon vergilemesi yine İklim Kanunu ile gelecek. Gümrük Birliği Modernizasyonu da bir nevi dekarbonizasyon adımı demek olacak.

Çok işimiz olacak. Ama ortada yalnızca artan riskler olmayacak, çeşitlenen ürün gamı ve ortaya çıkan yeni yatırım fırsatları da olacak.

İşte bu vizyonla TOBB olarak yeşil dönüşüm ve iklim değişikliği alanında birçok faaliyet gerçekleştiriyor, etkinlikler düzenliyoruz. Kamu kurum ve kuruluşlarımızın öncülük ettiği mekanizmalara katılıyor, politika önerileri sağlıyoruz.

Sadece ülkemizde değil, uluslararası arena da ülkemizi temsil ediyor, küresel gelişmeleri takip ediyoruz. Finansman, offset, yenilenebilir enerji, sertifikasyon, verimlilik, atık yönetimi dikey alanları dahil olmak üzere projeler geliştiriyor, üyelerimizi iklim değişikliğine hazırlıyoruz.

Dijital Ürün Pasaportu ve Sınırdaki Karbon Düzenlemesi gibi özellikle Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamındaki gelişmeler, ihracatçılarımızın yeşil dönüşümünü zorunlu kılıyor.

Yakın gelecekte karbon emisyonlarını hesaplayan, doğrulayan, azaltan şirketler daha güçlü şekilde ayakta kalacak ve finansmana daha kolay erişebilecek.

Bu çerçevede; sadece iklim değişikliği ile mücadelede değil, uluslararası ticarete devam edebilmek için de karbon ayak izini yönetebilmek ve özellikle belirli bir plan doğrultusunda azaltmak çok elzem bir hale geldi. Zira işletmelerimiz çağı yakalayıp düşük karbonlu mal üretebildikleri takdirde ihracat yapabilecek.

Bu aşamada biz de "ölçmediğin bir şeyi yönetemezsin" kuralından hareketle, başlangıç noktasının karbon emisyonlarının hesaplanması olduğuna karar verdik.

M. Rifat
Hisarcıklıoğlu

KOBİ'lerin emisyon kaynaklarını tespit etmelerini sağlamak ve bu kaynaklardan salınan karbonu hesaplamalarına yardımcı olmaya öncelik verdik.

Dünyada bu şekilde çalışan birçok platform olsa da verinin de kıymetini göz önünde bulundurduğumuzda kendi işletmelerimizin karbon emisyonlarını burada hesaplayacak ve belgeleyecek bir sistemin stratejik önemde olduğunu gördük.

Karbon emisyonları hesaplama ve raporlaması için karbon.org.tr platformu ile çevre ve iklim değişikliği konusunda tüm bilgilerin ve finansman olanaklarının yer aldığı TOBB İklim ve Çevre Portalı'nı (iklim.tobb.org.tr) hazırladık.

Öncelikli hedefimiz üyelerimizi emisyonlarını raporlayacak ve doğrulatabilecek konuma getirmek. Ayrıca üyelerimizi karbon vergisi ve sınırda karbon düzenleme mekanizmalarına da hazırlamış olacağız.

Platform ile birlikte bir diğer hedefimiz ise üyelerimizin karbon emisyonlarını düşürmelerine yönelik teşvik etmek. İş Bankası, QNB Finansbank ve Captanomy ile gerçekleştirdiğimiz işbirlikleri ile karbon emisyonlarının düşürülmesine yönelik projelerin finansmanını da verdikleri kredilerinin etkilerini de yine bu platform üzerinden ölçeceğiz.

İlave olarak platform üzerinden danışmanlık ve rehberlik hizmetleri vermeyi planlıyoruz. Tabii ki offset mekanizmalarını da entegre ederek, üyelerimizi offset uygulamalarına erişmelerini kolaylaştırmak da hedeflerimiz arasında.

Son olarak, Birliğimiz işbirlikçi TOBB MEYBEM de yakında doğrulama faaliyetlerine başlayacaktır.

Böylece işletmelerimize hem karbon ayak izinin hesaplanması hem de doğrulanması alanlarında kesintisiz hizmet vermeyi planlıyoruz."

KAPAK

TOBB Karbon Platformu açıldı

TOBB, işletmelerin karbon ayak izi hesaplamalarına rehberlik etmek ve hesaplamalarını sağlamak için **TOBB Karbon Platformu**'nu hayata geçirdi.

Türk iş dünyasının çatı örgütü **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)** önemli bir projeye imza attı. **TOBB**'un, işletmelerin karbon ayak izi hesaplamalarına rehberlik etmek ve hesaplamalarını sağlamak için hayata geçirdiği **TOBB Karbon Platformu Projesi**'nin tanıtım webinarı çevrimiçi gerçekleştirildi. **TOBB** evsahipliğinde, altyapısını 'captanomy'nin sağladığı **TOBB Karbon Platformu** lansmanı yapıldı ve Platform kullanıma açıldı.

"Karbon emisyonlarını hesaplamayan oyun dışı kalacak"

TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve EBSO (Ege Bölgesi Sanayi Odası) Yönetim Kurulu Başkanı Ender Yorgancılar, açılış konuşmasında; Avrupa Yeşil Mutabakatı, Dijital Ürün Pasaportu, SKDM ile ilgili gelişmelerin ihracatçılarımızın yeşil dönüşümünü zorunlu kıldığını, artık karbon emisyonlarını hesaplayan, doğrulayan,

azaltan, düşük karbonlu üretime geçen şirketlerin ayakta kalacağını ve rahatça finansmana ulaşabileceğini, bunla-

rı hesaplayamayan, ilgili çalışmaları yapmayan şirketlerin de oyun dışında kalacağını söyledi. Yorgancılar, iklim değişikliğiyle mücadelenin yanı sıra uluslararası ticarete devam edebilmek için karbon ayak izlerini düşürmenin zorunluluk haline geldiğini aktardı.

Yorgancılar, **TOBB**'un işletmelerin karbon emisyonlarını hesaplamaya yardımcı olacak, belgeleyecek **TOBB Karbon Platformu**'nu geliştirerek 2 milyonun üzerindeki üyesinin hizmetine sunduğunu açıkladı: "Platform'la iklim değişikliğinin tüm dikey alanlarıyla birlikte hizmet vermeyi hedefliyoruz. Üyelerimizi 'Karbon Vergisi' ve 'SKDM'ye de hazırlayacağız. Karbon emisyonlarını düşürmeye teşvikle ilgili yapılacak çalışmalara destek vermeyi de hedefliyoruz. İş Bankası ve QNB Finansbank işbirlikleriyle karbon emisyonlarının düşürülmesine yönelik projelerin finansmanına verdikleri kredilerin etkilerini de bu Platform üzerinden ölçme imkanına sahip olacağız. Bu hesaplama ve doğrulama süreci uluslararası standartlara göre gerçekleştirilecek. Özellikle alanında ilk olan çevre ve iklim değişikliği konusunda tüm bilgilerin, finansman olanaklarının yer aldığı **TOBB Çevre ve İklim Portalı**'nı da incelemenizi öneriyorum."

2026'da vergilendirmeler ve vergi yükümlülükleri devreye girecek

"Karbon Ayak İzinde Fırsatlar, Riskler ve Finansman Olanakları Paneli'nde konuşan **QNB Finansbank Sürdürülebilirlik Komitesi Başkanı ve QNB Finansbank Hazine Satış ve Uluslararası Bankacılık Direktörü Yeliz Ataay Arıkkök**, "İklim değişikliği artık kapımızda değil, hayatımızda" dedi ve herşeyin 2015'te BM'deki 191 ülkenin imzaladığı Paris Anlaşması ile başladığını, döngüsel ekonomik bir temel oluşturmak için AB'nin 2019'da Avrupa Yeşil Mutabakatı ile çerçevesindeki ülkelere çok agresif hedef koyduğunu, özellikle karbon yoğun sektörlerdeki karbon salımını ilave bedellerle karşılamayı getiren Emisyon Ticaret Sistemi'nin (ETS), 2015'te devreye

TOBB Karbon Platformu nedir?

TOBB Karbon Platformu, **TOBB**, İş Bankası, QNB Finansbank ve Captanomy ortaklığında oluşturulmuş bir karbon emisyonları hesaplama ve raporlama aracıdır. Platform şirketlerin kendi tüketim verilerini girerek karbon emisyonlarını hesaplamalarına olanak sağlar.

Kimler kullanabilir?: **TOBB** Karbon Platformu'nu **TOBB**'a kayıtlı bütün şirketler kullanabilir.

Nasıl üye olunur?: karbon.org.tr websitesine giriş yaptıktan sonra aşağıda yer alan "Hesap Oluştur" butonuna tıklanarak üye olunabilir.

Nasıl çalışır?: **TOBB** Karbon Platformu, şirketlerin

kendi tüketim verileriyle karbon emisyonlarını hesaplamalarına olanak sunuyor ve belli bir periyod ve lokasyon için veri girişi imkanı sağlıyor. Veri gireceğiniz lokasyonu (şehir, tesis, bölge vb.) oluşturduktan sonra, veriler sekmesinden girmek istediğiniz metriği (veri kalemi) seçerek veri girişi yapabiliyorsunuz. Bu verilere örnek; doğalgaz, elektrik ve su tüketimleri...

Ne kadar ücret ödenecek?: **TOBB** Karbon Platformu'nun kullanım ücreti 1 lokasyon için yıllık 12 bin TL + KDV. 1 lokasyondan sonra eklenecek her lokasyon 6 bin TL + KDV olarak ücretlendiriliyor.

KAPAK

girdiğini, son faz olarak da karşımıza SKDM'nin geldiğini anlattı: "AB'ye ihraç edilen ürünler içindeki karbon yoğunluğuna bağlı olarak ek bir karbon vergilendirmesi getiriyor. 2023 itibarıyla SKDM ile raporlamalar başlıyor. 2026'da vergilendirmeler ve vergi yükümlülükleri devreye girecek. Çimento, demir-çelik, alüminyum, gübre, elektrik sektörleri ve ayrıca yeni eklenen hidrojen sektörüyle başlayacağız. Bu dalga dalga gelişebilecek, diğer sektörlerde de sirayet edebilecek bir mekanizma. Türkiye, SKDM'den en çok etkilenen ilk 5 ülkeden biri. Alacağımız aksiyonlar çok kritik bir önem taşıyor. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023 yılı itibarıyla ETS'nin ilk adımlarını atmayı hedefliyor. Bankacılık sektörü olarak BDDK öncelikli adımlar attı."

Şirketlerin raporlama mekanizmalarını sistemlere entegre etmeleri, çevresel etkilerini minimize etmek için aksiyonlar almaları, maliyetleri azaltacak yatırımlar yapmaları gerektiğine dikkat çeken Arıkkök, QNB Finansbank'ın müşterilerinin finansman ihtiyacını karşılama sürecinde, EBRD ve uluslararası kurumlardan aldıkları finansmanlarla sürdürülebilirlik teması önplanda yeşil bonolar, Dijital Köprü gibi platformlar, Borsa'da Temiz Enerji Endeksi, Elektrikli Araçlar Destek Kredisi gibi ürünler sunduklarını, TOBB Karbon Platformu'nda ise KOBİ'lere ürünleriyle danışmanlık desteği de vereceklerini açıkladı.

"Türkiye Yeşil Üretim Üssü olabilir"

Yeşil dönüşümü bir tehdit gibi değil bir fırsat gibi okumaktan yana olan QNB Finansbank Genel Müdür Yardımcısı Engin Turhan, TİM Başkanı Mustafa Gültepe'nin

Türkiye'nin yeşil dönüşümünü hızla tamamladığı takdirde bir 'Yeşil Üretim Üssü' olabileceği söylemine tamamen katıldığını söyledi. Turhan, sıfır karbona giden yolda büyük şirketlerin yanı sıra KOBİ'lerin dönüşümünün de çok kritik olduğuna işaret etti: "En büyük fırsat yine KOBİ'ler için oluşacak. Bu sadece yeşil dönüşüm değil, ekonomik dönüşüm hareketi olacak. Biraz farkındalık, belli finansman olanaklarına erişimle büyümeden vazgeçmeden yeşil dönüşümü başlatmak mümkün. Karbonsuzlaşma zor ve maliyetli. 30 yılda net sıfır hedefi için Dünya'da 125 trilyon dolara yakın bir yatırım yapılması bekleniyor, TÜSİAD'ın yaptığı bir çalışmaya göre; 2030'a kadar 2050 net sıfır için Türkiye'de 415 milyar dolar seviyesinde bir yatırım yapmalıyız."

Banka olarak yeşil dönüşümü sadece finanse eden değil, teşvik eden, ödüllendiren bir rol de üstlenmek istediklerini, KOBİ'lerin yeşil dönüşümü için kredi programı kurguladıklarını, odaklarına birlikte çalıştıkları sektörlerin karbonsuzlaşmasını aldıklarını açıklayan Turhan, yürüttükleri Yeşil Dönüşüm Kredi Programı'na da değindi: "Finansman kaynağı sağladıktan sonra pozitif çevresel etki yarattığını belgeleyen firmalara kredi vadesi içinde farklı fiyatlama avantajları ve ek vadeler sunacağız, be-

lirli müşterilerimizin TOBB Karbon Platformu abonelik bedelini karşılayacağız, Platform üzerinden firmalara ayrıcalıklı fiyat teklifleri sunacağız, müşterimiz olmasa da yeşil dönüşüm sürecinde olduğunu gösteren firmalara da belli ayrıcalıklar sunmayı hedefliyoruz. Odağa 'yeşil ve dijital dönüşümü' koyduğumuz bir Anadolu turuna da bu yılın 3. çeyreği itibarıyla başlayacağız."

Ekim'de geçiş süreci başlayacak

İş Bankası Genel Müdür Yardımcısı Gamze Yalçın,

Avrupa Yeşil Mutabakatı doğrultusunda oluşturulan SKDM'de Ekim'de başlayacak geçiş süreciyle hem doğrudan hem dolaylı emisyonların raporlanmasının gerekeceğini açıkladı. Yalçın, her risk unsurunun, şirketleri akılcı bir yaklaşım ve uygun dönüşüm stratejileriyle küresel çapta rekabet avantajı sağlayabilecek fırsatlara da ulaştırabileceğini anlattı: "Karbon ayak izi ölçüm ve raporlaması, yabancı finansman kaynağına doğrudan şirketlerin kendisi veya bankalar kanalıyla erişimi için önemli imkanlar ve rekabet avantajı sağlıyor. Yeni bir uygulama olması sebebiyle farkındalık çok gelişmedi. TOBB Karbon Platformu ile bu farkındalığı sağlamak istedik."

Şirketler neler yapmalı? Yalçın, şirketlerin direkt ve dolaylı karbon emisyonlarının hesaplanması, üretim süreçleri ve organizasyon yapılarında temel karbon salınımına yol açan unsurları tespit etmesi, emisyon azaltmaya yönelik tedbirleri devreye alması ve bu yönde stratejiler geliştirilmesi gerektiğini vurguladı: "Şirketler için rasyonel, gerçekçi bir yol haritası belirlenmeli. Sektörel bazda mevcut durumu ve dekarbonizasyon yol haritasının oluşması için emisyon verilerinin tutulması ve bunu bankacılarla paylaşmak çok önemli. Haziran sonunda Uluslararası Finansal Raporlama Standartları bu verileri de zorunlu bir metrik haline getirdi. Bu verilere ulaşmak bankacıların kaynak erişim yetkinliğini artıracak ve bu kaynakları ülkemiz ekonomisine kazandırmak açısından da çok değerli olacak."

Sürdürülebilir finans iş modeli

İş Bankası KOBİ ve İşletme Bankacılığı, Tarım Bankacılığı'ndan Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı İzlem Erdem,

yeşil dönüşümün gerçekleştirilmesi amacıyla kaynak temininden sürdürülebilirlik temalı ürün ve hizmetler geliştirilmesine kadar uçtan uca yönettikleri bir iş modeli bulunduğunu anlattı: "İş Bankası, 2026'ya kadar 300 milyar lira tutarında sürdürülebilir finansman sağlayarak ekonominin yeşil dönüşümüne katkıda bulunmayı taahhüt etti. KOBİ'lerin ihtiyaçlarına uygun hem doğa dostu hem de maliyet yönetimini önceliklendi-

ren enerji verimliliğine ve yeşil dönüşüme katkı sağlayan ürün ve hizmet gamımızı genişletmek için de çalışmalarımızı sürdürüyoruz.” Erdem, Önceliğini ülkenin dönüşümüne katkı sağlayacak projelere ayıran İş Bankası'nın sürdürülebilir finansmanın payını genişletmek için geliştirdiği çeşitli ürünler; güneş, rüzgar ve diğer yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız projelerin finansmanı için Lisansız Elektrik Üretimi Kredisi, İş'te Güneş Kredisi, Denizleri Koruyalım Kredisi, Çevreci İşletme Kredisi hakkında bilgiler verdi: “Organize Sanayi Bölgeleri’imizde (OSB’ler) ‘KOBİ’lerde Yeşil Dönüşüm’ konulu toplantılar düzenleyerek, AB’nin Yeşil Mutabakatı ile ilgili süreçlerden öncelikli etkilenecek sektörleri bilgilendirme seminerleriyle KOBİ’leri bilgilendiriyoruz. Hikayelerinin diğer KOBİ’lere ilham olması için Doğaya Değer Veren KOBİ’ler video serilerine de başladık. TOBB Karbon Platformu Projesi ile Bankamız portföyündeki KOBİ’lerin ve firmaların yeşil dönüşümüne katkı sağlamayı hedefliyoruz.”

“Gerçek gündemimiz; yeşil dönüşüm”

TOBB Sektörler Girişimcilik Daire Başkanı Saygın Baban,

Baban, “Ne olursa olsun, gerçek gündemimiz; yeşil dönüşüm. Avrupa Yeşil Mutabakatı süreci tamamen bir rekabet meselesi. Etrafımızda bir mevzuat bariyeriyle karşı

karşıyayız. SKDM, 1 ay sonra devreye giriyor” dedi. Plastik ve kimya ürünleri, tekstil, inşaat malzemelerinin dijital ürün pasaportuyla bu düzenlemeye gireceğini vurgulayan Baban, “Malımızı, hizmetimizi satmak istiyorsak dönüşmek zorundayız. Karbon ve su ayak izimizi ölçmemiz, belgelendirmemiz, doğrulamamız, atık yönetim sistemimizi kurmamız, döngüsel ekonomi yönetimine uygun geri dönüşümlü ürünler üretmemiz lazım” diye konuştu.

“Biz finansmana erişemiyoruz”: Dönüşmek için çok ciddi bir sabit sermaye yatırımına ihtiyaç bulunduğunu, bankalar veya bankalara alternatif finansman kaynakları, teşvik-destekler olmadan bunun yapılamayacağını belirten Baban, bu doğrulamaları yapmayan firmaların finansmana hiç erişemeyeceğini ifade etti: “Bizim için bir şey farketmiyor, çünkü biz normal koşulda da finansmana erişemiyoruz. Bankalarda para yok, hem kamudan hem özel sektörden para alamıyoruz. Ama önümüzdeki dönem hiç alamayacağız, finansmana erişim çok zorlaşacak. Bankalar karbon ve su ayak izini, ürünün karbon ayak izini, kredi verirken etki değerlendirmesini isteyecek.”

KOBİ’lerde yeşil dönüşüme küçük iyileştirmelerle başlanabileceğini, örneğin; karbon ayak izini düşürmek için yağmur sularını toplamak ve bunu üretimde arıtarak kullanmanın bir iyileştirme alanı olduğunu anlatan Baban, emisyon kaynaklarını, parametrelerini belirleyecek ve bunları düzenli ölçmeye yarayacak yatırımları önerdi. GES yatırımlarının karbon ayak izini azaltmaya yarayan bir yatırım olduğunu da anımsatan Baban, akredite ve odalar, bankalar gibi alanında uzman kuruluşlardan

hizmet almanın emisyonların doğru hesaplanmasında dolayısıyla finansmana erişimde önemine dikkat çekti. Bu alanda güncel bilgilerin yer aldığı **TOBB’un kurduğu İklim ve Çevre Portalı’nın** (<https://iklim.tobb.org.tr/>) takip edilmesini öneren Baban, **TOBB’da** bir görevi daha bulunduğunu, uygunluk değerlendirme kuruluşu **TOBB MEYBEM Mesleki Yeterlilik A.Ş.’nin** de Genel Müdürü olduğunu aktardı: “17024’te akreditasyonu var. 14064’e kurumsal seviyede ürün karbon ayak izini doğrulama, yaşam döngüsünü değerlendirmesi başta olmak üzere tüm alanlarda bu hizmeti 81 il 160 ilçede vermek üzere TÜRKAK’a başvurumuzu yaptık. Çok yakında vereceğimiz akreditasyon hizmetleriyle üyelerimiz, bu doğrulama sonuçlarına göre QNB Finansbank ve İş Bankası başta olmak üzere bankalarımızdan kredi alabilecek. Şirketler, **TOBB Karbon Platformu’ndaki** parametrelere de dikkat ederek artık yaşayış çevre birimlerini yönlendirip kurmalı.”

Risklerle birlikte fırsatlar geliyor

Panel’in moderatörlüğünü yürüten **Captanomy Kurucusu Cem Leon Menase,** Captanomy’nin **TOBB Karbon Platformu’nun** alt yapısını sağlayan şirket olduğunu belirterek, yeşil dönüşümde risklerle birlikte fırsatların da geldiğine dikkat çekti.

TOBB Karbon Platformu’na nasıl katılacak?

Captanomy Proje Analisti Mehmet Baran Arıcı, platformun nasıl kullanılacağını detaylarıyla anlattı ve <https://www.karbon.org.tr/register> kayıt linkinden üye olunabileceğini ve şirketin hesabının direkt açıldığını anlattı: “Hesap açıldıktan sonra temel işlem veri girişleri. Her lokasyon için farklı veri girişleri yapılabiliyor, platformda kullanım rehberi var. Platformla ilgili demo için <https://calendly.com/captanomy/30min?month=2023-08> adresinden randevu alınabilir. Düzenli olarak aylık veri girişi yapılmalı. Emisyonların detayları raporlar kısmında görülebiliyor. Buradaki rehberlerimiz size yardımcı olabilir. Örneğin; siz elektrik, doğalgaz, benzinle alakalı emisyonları hesaplamaya karar verdiniz. Size gelen faturalardaki verileri girmelisiniz, bu verilerin her biri için Platformda standardize edilmiş ayrı bir birim var. Bir doğrulama şirketi ile anlaşmış olduğunuzda doğrulama için hesaplanmış emisyon verilerinizi, metodolojinizi talebiniz halinde sizinle paylaşıyoruz. Doğrulamada doğru veri girdiğinizi belirtmek için örneğin; elektrik faturası gibi veri kaynaklarınızı da belli bir yerde barındırmanızda fayda var. Farklı sektörler için detay kategoriler ekliyoruz. Verilerinizi başka hiçbir yerde paylaşmıyoruz. Ama siz rapor çıktılarınızı alıp istediğiniz yerde kullanabilirsiniz.”

KAPAK

TİM (Türkiye İhracatçılar Meclisi) Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Gültepe
TİM'den 'Sürdürülebilirlik' vizyonu

"En büyük ihracat pazarımız olan Avrupa'da, 'Yeşil Mutabakat'a uyum konusundaki adımlar giderek hızlanıyor. Bu büyük pazardaki gücümüzü korumak ve artırmak için hızlı hareket etmek durumundayız. TİM olarak 'Yeşil Mutabakat' düzenlemelerini ve sürdürülebilirlik alanındaki gelişmeleri yakından takip ediyoruz. Yeşil dönüşüm sürecinde ihracatçılarımıza rehberlik ediyor, süreci tüm sektörlerimizle istişareler yaparak yürütüyoruz. İki yıl önce, TİM Sürdürülebilirlik Eylem Planı'mızı kamuoyuna açıklamıştık. Açıkladığımız 12 hedefle sürdürülebilirlik alanında farklı bir vizyon ortaya koyduk. Hedeflerimizden ilki, TİM Sanayide Sürdürülebilirlik Bilim Komitesi ve sektörel eylem planları oluşturmaktı. Birlik ve sektörlerimizden de bu yönde çok olumlu adımlar atıldı. Önce tekstil, ardından tarım-hayvancılık, hazır giyim, otomotiv, makine ve son olarak da deri sektörümüzün eylem planlarını kamuoyuyla paylaştık. Böylece deri sektörüyle birlikte toplamda 15 sektörümüzün eylem planlarını açıklamış olduk. Diğer sektörlerimizde de hazırlıklar devam ediyor. Yıl sonuna kadar inşallah tüm sektörlerimizin eylem planı hazır olacak.

Bildiğiniz gibi Avrupa Birliği Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) 14 Temmuz 2021'de onaylandı. Böylece karbon emisyonunun düşürülmesi yönünde önemli bir vergi regülasyonu hayata geçirilmiş oldu. Sistem 1 Ekim itibarıyla yürürlüğe girecek. 2026'dan itibaren AB'ye ihraç edilen ürünler için üretim sürecinde salınan sera gazı tonu başına vergi alınacak. Bu nedenle bazı sektörler için zaman daralıyor. Özellikle; çimento, cam, seramik, otomotiv, kimya, çelik, hazır giyim ve tekstil sektörleri, dönüşüme en hızlı adapte olma noktasında öne çıkıyor. Sonraki yıllarda diğer sektörler için de aynı uygulama başlayacak. Yenilenebilir enerji yatırımları bu sektörlerimizde giderek hızlanıyor. Bu sektörlerde geri dönüştürülmüş hammadde kullanımı da giderek yayılıyor. Bir yerden sonra bu dönüşümü tüm sektörlerimizde yapmak zorundayız.

TİM olarak bu dönüşüm sürecindeki mecburiyet ve aciliyetin farkındalığıyla çalışmalarımıza hız vermiş durumdayız. İhracatçılarımız, kamu kurumlarımız ve akademi arasındaki koordinasyonu sağlayarak bu süreci en etkin ve en verimli bir şekilde yürütmeye gayret ediyoruz. Ticaret Bakanlığımız ile sektörlerimiz arasında bir köprü görevi görüyoruz. Ticaret Bakanlığımızın Yeşil Mutabakat ile ilgili oluşturduğu ihtisas çalışma gruplarında yer alıyoruz.

Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni imzaladık. İhracatçı Birliklerimiz ile 'AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı' (IPA) kapsamında projeler geliştiriyoruz. Bunların yanında ihracatçılarımızın farkındalıklarını artırmak amacıyla 'Bölgesel Sürdürülebilir İhracat Seferberliği Eğitim Programı'nı başlattık. Bugüne kadar 5 bölge özelinde gerçekleştirdiğimiz eğitim programlarında toplamda bin 325 ihracatçı firmamız eğitimlerimizden yararlandı. Sürdürülebilirlik ekosisteminin oluşturulması amacıyla ihracatçılarımızı 'Sınırdaki Karbon Düzenlemesi', 'Döngüsel Ekonomi' ve 'Yeşil Finansman' konularında bilgilendirirken akademi-sanayi işbirliği ile Dijital Mentorluk Programı çalışmalarımıza devam ediyoruz. 12'inci Kalkınma Planı hazırlıkları kapsamında özel ihtisas komisyonu çalışma gruplarına katkı sağlıyoruz. Dijital mentorluk ile ölçümleme çalışmalarımızı yaygınlaştırıyoruz.

Tabii dönüşümün kolay olmadığını da farkındayız. Değişmek, her anlamda maliyetli bir iş. Özellikle finansal tarafıyla ciddi bir emek ve sabır istiyor. Bu amaçla yeşil dönüşüm sürecinde ihracatçıların yeşil finansman olanaklarından azami ölçüde faydalanmalarını sağlamak amacıyla harekete geçerek ilgili tüm kurumların katılımıyla 'Yeşil Dönüşümün Finansmanı' toplantılarını gerçekleştiriyoruz. Ayrıca ilgili tüm bakanlıklarımızla yaptığımız görüşmelerde, dönüşümün finansmanı için taleplerimizi yineliyoruz.

Bu konuda çok yakın çalıştığımız Türkiye Bankalar Birliği (TBB) ve İGE A.Ş. ile birlikte bakanlıklarımıza bir model sunma planımız var. Bu alanda özellikle yenilenebilir enerji noktasında ciddi yatırımlar yapan, tükettiği enerjinin büyük bölümünü rüzgar ve güneş enerjisinden temin edebilen ihracatçılarımız var. Bu kültürün ihracat ailemizde yayılmasıyla beraber, yatırımlar da hızlanacak. Elbette her firmamız doğaya zarar vermeden sürdürülebilir bir üretim yapmak istiyor, ancak dönüşümün finansmanı ve geleneksel üretim yöntemleri, alışkanlıklar bir günde değişecek meseleler değil. Yeşil dönüşüm, topyekün bir işbirliği sürecini gerektiriyor. Bu noktada devletimizin, STK'larımızın ve özel sektörümüzün ortak akıl ile hareket etmesi çok önemli. Sürdürülebilirlik noktasında doğru adımları atarak, Türk üreticisi ve ihracatçısını yarınlara hazırlayarak, devlet-özel sektör işbirliğiyle bu alanda ilerleyeceğimize inanıyorum."

KAPAK

Soldan sağa; İDMİB Sürdürülebilirlik Komitesi Başkanı Serkan Cevahiroğlu, TÜRDEV Başkan Yardımcısı İsmail Turgut, KSIAD Başkanı Ali Yavuz Boynukisa, AYSAD Başkanı Sait Salıcı, TASD Başkanı Berke İçten, EDMİB Başkanı Erkan Zandar, TİM Başkanı Mustafa Gültepe, İDMİB Başkanı Güven Karaca, İDMİB Başkan Yardımcısı Oğuz İner, SSD Başkanı Cemal Aydın, TDKD Başkanı Fatih Dursun, TASEV Başkanı Yılmaz Polat, İDMİB Sürdürülebilirlik Komitesi Eş Başkanı Metani Bakkaloğlu Turan.

Deri ve deri mamulleri sektörüne 'sürdürülebilir' yol haritası

2022 yıl sonu itibarıyla 2 milyar doların üzerinde ihracat hacmi olan Türkiye deri ve deri mamulleri sektörü 'Sürdürülebilirlik Yol Haritası'nı açıkladı. TİM Başkanı Mustafa Gültepe, ihracatçı firmalara ve ülke ekonomisine sürdürülebilirlik konusunda öncülük yapan TİM olarak 2 yıl önce sürdürülebilirlik eylem planlarını açıkladıklarını söyledi.

Türkiye Deri ve Deri Mamulleri Sektör Kurulu Başkanı ve İstanbul Deri ve Deri Mamulleri İhracatçıları Birliği (İDMİB) Başkanı Güven Karaca, sektör olarak daha sürdürülebilir ve etik bir gelecek yaratmayı hedeflediklerini söyledi: "Sürdürülebilirlik yol haritası tek seferlik bir çaba değil, sürekli iyileştirme için devam eden bir taahhüt. Çalışmalarımızı Birleşmiş Milletler'in (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile uyumlu hale getiren bu yol haritası, 'Türkiye Deri ve Deri Mamulleri Sektör Kurulu Sürdürülebilirlik Projesi' vizyonunu gerçeğe dönüştürürken bize de yol gösterici olmayı amaçlıyor."

Ege Deri ve Deri Mamulleri İhracatçıları Birliği (EDMİB) Başkanı ve Türkiye Deri ve Deri Mamulleri Sektör Kurulu Başkan Yardımcısı Erkan Zandar, deri ve deri mamulleri şirketlerini yeşil dönüşüme hazır tutmak için ellerinden geleni yaptıklarını kaydetti.

Sürdürülebilirlik Yol Haritası ile ne amaçlanıyor?

- Çevre Yönetim Sistemi Oluşturulması/Geliştirilmesi
- Sosyal Uygunluk Yönetim Sistemi Oluşturulması/Geliştirilmesi
- Veri Toplama Araçlarının Tasarımı ve Veri Toplama Süreci
- Boyut ve Etki Analizi ve Performans Göstergelerinin Oluşturulması/Geliştirilmesi
- Kısıtlanmış Maddeler Yönetimi Sisteminin Oluşturulması/Geliştirilmesi
- Kimyasalların Yönetimi Sisteminin Oluşturulması/Geliştirilmesi
- Atık Yönetim Sisteminin Oluşturulması/Geliştirilmesi
- Ürün Yaşam Sonu Yönetiminin Oluşturulması/Geliştirilmesi
- Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Uygulamaları
- İzlenebilirlik Sistemi ve Sorumlu Tedarik Zinciri Yapısının Oluşturulması/Geliştirilmesi
- İşletme-İç ve Dış Düzeni (Housekeeping) Yönetimi Sisteminin Oluşturulması/Geliştirilmesi
- İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi Sisteminin Oluşturulması/Geliştirilmesi
- Yaşam Döngüsü Analizi Metodolojisinin Oluşturulması ve Analizin Gerçekleştirilmesi
- Bilime Dayalı Hedefler Girişimi ile Yaşam Döngüsü Analizi Sistemlerinin Birleştirilmesi
- Sertifikasyon Süreçlerinin Sürece Entegre Edilmesi ve Üçüncü Taraf Geçerliliğinin Sağlanması
- ESG Raporlama Sisteminin Oluşturulması/Geliştirilmesi
- Öğrencilerin ve Gençlerin Eğitim Müfredatlarına Sürdürülebilirliğin Eklenmesi Yoluyla Eğitimi.

MAİB UR-GE Projesi'yle yeşil dönüşümün ilk adımı

Makine ve Aksamları İhracatçıları Birliği (MAİB) tarafından 2022'de başlatılan ve devam eden Makine Sektöründe İkiz Dönüşüm UR-GE Projesi kapsamında projede yer alan 12 firmanın katılımıyla **Kurumsal Karbon ve Su Ayak İzi Hesaplama Danışmanlığı** faaliyeti gerçekleştirildi. Faaliyet kapsamında danışmanlar tarafından firmalara saha ziyaretleri gerçekleştirile-

rek firmaların karbon ve su ayak izlerine yönelik tespitler yapıldı, firmalarda veri sistemi ve yeşil dönüşüm ekipleri oluşturuldu, çevrimiçi ve yüz yüze eğitimler düzenlendi ve firma bazlı raporlamalar yapıldı. Firmaların yeşil dönüşüme hazırlık seviyelerinin tespiti kapsamında mevcut durum analizi niteliğinde ve uluslararası standartlara uygun raporları oluşturularak geleceğe yönelik atmaları gereken adımları içeren yol haritaları hazırlandı. Faaliyet süreci, bulgular ve sonuçların değerlendirildiği kapanış toplantısı, firma temsilcilerinin katılımıyla Ankara'da gerçekleştirildi.

Sürdürülebilirlik ve ekonomik kalkınma için; Yeşil dönüşüm risk değil, fırsat

SKD Türkiye ve **Istanbul Sanayi Odası (ISO)** ortaklığında 2022'den bu yana yürütülen, İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA) tarafından Yenilikçi İstanbul Mali Destek Programı kapsamında desteklenen Döngüsel Ekonomi ve Kaynak Verimliliği Platformu Projesi (DEKVEP) tamamlandı. Projeye 3 sektörden 21 şirkete döngüsel ekonomiye geçiş ve kaynak verimliliği için destek sağlandı.

SKD Türkiye (İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği) ve **Istanbul Sanayi Odası (ISO)** ortaklığında 2022 yılından bu yana yürütülen, İstanbul Kalkınma Ajansı tarafından Yenilikçi İstanbul Mali Destek Programı kapsamında desteklenen, Döngüsel Ekonomi ve Kaynak Verimliliği Platformu Projesi (DEKVEP) tamamlandı. 18 ay süren projede 3 sektörden (tekstil, plastik, beyaz eşya) 21 şirkete döngüsel ekonomiye geçiş ve kaynak verimliliği için destek sağlandı. DEKVEP'in kapanış etkinliği olan Döngüsel Ekonomi ve Kaynak Verimliliği Platformu Zirvesi, **ISO** Odakule'de hibrit gerçekleştirildi.

Projede şirketlere, döngüsel ekonomi, değer zincirinde kaynak verimliliği, sürdürülebilirlik, temiz üretim gibi AB Yeşil Mutabakatı'yla ilgili konularda birebir analiz, danışmanlık ve eğitim hizmetleri verildi. Eylem planları ve uygulamaya yönelik işbirlikleri oluşturuldu. Düzenlenen seminerlerle 400'ün üzerinde şirketten, 800 kişiye ulaşılan, gerçekleşen eğitim ve sertifika programlarından 150'ye yakın profesyonel yararlandı. T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile T.C. Ticaret Bakanlığı'nın da katılım sağladığı kapanış etkinliğine sektör temsilcilerinden Mete Plastik, Yorglass, Ezka Tekstil iyi uygulama örnekleri ile katkıda bulundu.

Kaynak verimliliği ve döngüsellüğün artırılması

SKD Türkiye İş Geliştirme ve Paydaş İlişkileri Müdürü

Noyan Ergül

Noyan Ergül, açılış konuşmasında; 2022'de İstanbul **sanayinde** tekstil, plastik ve beyaz eşya sektörleriyle değer zincirlerinde kaynak verimliliğinin ve döngüsellüğün artırılmasına katkı sağlanması amacıyla başlatılan DEKVEP'in sürdürülebilirlik, temiz üretim ve AB Yeşil Mutabakatı konularında ülkemizdeki kurum ve kuruluşların bilgilendirilmesini de hedeflediğini söyledi.

"Yeşil dönüşüm, riskten ziyade fırsat"

ISO Genel Sekreter Yardımcısı Burçin Değirmenci-oğlu, açılış konuşmasında, AB Yeşil Mutabakatı'na uyum için enerji verimliliğinin artırılması, yenilenebilir enerjiye geçişin hızlandırılması ve çevre dostu teknolojilerin kullanılarak emisyonları azaltacak tedbirlerin alınmasının sektörlerimiz için en büyük pazar halindeki Avrupa'da rekabet gücümüzün korunması adına büyük önem taşıdığına dikkat çekti: "Yeşil dönüşümün gerekliliklerini rakip ülkelerden önce hayata geçirebilirsek; yeşil dönüşüm sürdürülebilirlik ve ekonomik kalkınma bağlamında riskten ziyade fırsat olarak önümüzde."

Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM), sürdürülebilir ürün inisiyatifi, eko-tasarım gibi düzenlemelerin adeta bir domino etkisiyle AB ile ticari ilişkide bulunan her ülkeyi etkilediğini aktaran Değirmenci-oğlu, DEKVEP kapsamında yürütülen temiz üretim ve döngüsellik analizleriyle firmaların bu alanlara yönelik gelişim ve fırsat alanlarının belirlenmesi, önerilerin geliştirilmesi ve bu alanlardaki faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması hedefiyle bir dizi çalışma gerçekleştirdiklerini paylaştı: "ISO olarak üyelerimizin yeşil dönüşümü için farklı projeler ve çalışmalar yürütüyoruz. Bu sayede AB Yeşil Mutabakatı'nın **sanayi** firmalarımız için bir engel olarak görülmesinden ziyade yeşil dönüşüm ile birlikte AB pazarındaki fırsatlara odaklanmak istiyoruz."

Burçin Değirmenci-oğlu

Türkiye gerçek döngüsel ekonomi potansiyeline ulaşmalı

SKD Türkiye Genel Sekreteri Konca Çalkıvık, açılış konuşmasında, "İklim krizi ile mücadelede döngüsel ekonomi kaçırılmaması gereken önemli bir fırsat. Döngüsellik oranı dünyada ve ülkemizde potansiyelinin epey gerisinde. Ülkemizde de AB Yeşil Mutabakat uyum sürecinde sürdürülebilirlik politikalarıyla desteklenen Döngüsel Ekonomi Eylem Planı ve stratejik önceliklerimiz arasında yer alan atık yönetimi hem çevresel hem de ekonomik boyutuyla iklim kriziyle mücadelede iş dünyası için büyük fırsatlar barındırıyor" diye konuştu ve DEKVEP ile elde edilen başarıya değindi: "İstanbul **sanayisinde** 3 önemli sektöre döngüsellüğün ve kaynak verimliliğinin artırılmasına destek olmak bizim için kıymetli bir kazanım. Diğer yandan 400'ün üzerinde şirketten profesyonellere döngüsel ekonomi, kaynak verimliliği, karbon ayak izi ve AB Yeşil Mutabakatı konularında eğitimler ve seminerler yaparak farklı sektörlerde farkındalık yaratık ve kapasite gelişimine katkı sağladık. DEKVEP SKD Türkiye'nin somut adımlar ve ölçülebilir çıktılar üretme hedefi doğrultusunda gerçekleşen bir proje oldu."

Konca Çalkıvık

KAPAK

Ulusal Döngüsel Eylem Planı yayımlanacak

Konuk Konuşmacı T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Döngüsel Ekonomi ve Atık Yönetimi Dairesi Başkanlığı Çevre ve Şehircilik Uzmanı Ece Dinsel, 'Döngüsel Ekonomiye Geçiş İçin Türkiye'nin Yol Haritası' başlıklı konuşmasında, Mart 2022'de de 'Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi'nin gündeme geldiğini, Yapı Malzemeleri Tüyük Taslağı hazırlandığını, **Döngüsel Tekstil Stratejisi** belirlendiğini, 'yeşil geçişte tüketicinin güçlendirilmesi'nin yine gündeme geldiğini, Kasım 2022'de de AB'de Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi'nin revizyonu ve Mart 2023'te de Yeşil Beyanlar Direktif Taslağı ve Ürünlerin Tamirine İlişkin Diğer Kurallar Direktif Taslağı yayımlandığını anlattı.

Zorluklar ve fırsatlar: Döngüsel ekonomiye geçişte zorlukları; 'mevzuattaki eksiklikler, yetersiz finansman ve teşvikler, yetersiz kamu bilinci ve farkındalığı, işbirliği eksikliği, henüz zihniyetlerde döngüsel ekonomiye geçiş yapılmaması' diye sıralayan Dinsel, fırsatlara da değindi: "İş ve insan kaynağı ihtiyaçları için yeni insan gücü sağlayacak. Deniz çöplerinin, mikroplastikler ve plastik kullanımının azaltılması. Çevre yatırımları ve teknolojik yenilikleri artırdıkça bunun ileri seviyede geri dönüşümü çok daha fazla olacak. Toplum genelinde farkındalık artacak, bu kültürel bir değişime de yol açacak. Döngüsel ekonomi eylemleri, sektörlerde maliyet artışlarına yol açacak fakat çevresel maliyet-

lerde azalmayla bunu telafi edebileceğimize inanıyoruz."

Dinsel, Türkiye'de yayınlanan Yeşil Mutabakat Eylem Planı ile eşzamanlı, 3.2 milyon Avruluk, 3 yıl sürecek Türkiye'nin döngüsel ekonomiye geçiş potansiyelini ortaya çıkaracak bir projeye başladıklarını ve Ticaret Bakanlığı'nın 2023 sonunda **Ulusal Döngüsel Ekonomi Eylem Planı**'nı yayınlamayı hedeflediğini açıkladı: "Planı, 4 başlıkta çalıştık; mevzuat, altyapı teknoloji ve inovasyon, kurumsal yapı ve işbirliği, finansman ve ekonomik araçlar. Plan'da stratejik hedeflerimiz: 1) **Ülkemize özgü Ulusal Döngüsel Ekonomi Modeli geliştirilecek.** 2) Daha dayanıklı, yeniden kullanılabilir, onarılabilir ve güncellenabilir ürünlerin tasarımı, üretimi ve kullanımı teşvik edilecek. 3) Döngüsel ekonomi, seçilen ürün yaşam döngülerine entegre edilecek. 4) Oluşan atık miktarı döngüsel ekonomi hiyerarsisine göre kademeli olarak azaltılacak."

SKDM Türkiye ekonomisini nasıl etkileyecek?

T.C. İklim Değişikliği Bakanlığı, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) işbirliğiyle hazırladığı 'Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizmasının Türkiye Ekonomisine Potansiyel Etkileri' başlıklı rapora göre; 1 ton karbondioksit eşdeğeri (tCO2e) için 75 avro olarak varsayılan SKDM sertifikası ücretleri 2027'de Türkiye'ye yıllık 138 milyon avro maliyete sebep olacak. Sertifika ücretlerinin 150 avro/tCO2e seviyesine çıkması durumunda ise yıllık maliyet 2032'de 2.5 milyar avroya kadar yükselebilir.

Rapora göre; düzenlemenin, AB'nin 6. büyük ticaret ortağı olan Türkiye'yi yükselen maliyetlerle karşı karşıya bırakması, potansiyel olarak Türkiye'nin rekabet gücünü etkilemesi, GSYH ve istihdam üzerinde kısa vadeli etkilere yol açması bekleniyor. Düzenlemeden en çok etkilenecek sektörlerin sırasıyla demir-çelik, çimento ve kimyasal ürünler sektörleri olacağı tahmin ediliyor. SKDM sertifika ücretinin 75 avro/tCO2e olması durumunda 2032'de üç sektör birlikte maliyetlerin %65'ini ve 150 avro/tCO2e olması durumunda ise %70'ini karşılıyor olacak.

Ulusal ETS'nin hayata geçirilmesi SKDM'nin ekonomik etkilerini azaltıyor: Raporda, ulusal bir ETS'nin hayata geçirilmesiyle SKDM kapsamındaki sektörlerdeki ve Türkiye ekonomisindeki etkilerin azaltılabileceği ve ulusal sera gazı emisyonlarının maliyet etkin bir şekilde düşürülebileceği belirtiliyor. SKDM tüzüğü, ihracatçı ül-

kede mevcut açık karbon fiyatlandırma politikalarını tanıyarak yerel karbon fiyatının SKDM ücretlerinden düşülmesine izin veriyor. Rapor, ETS'nin hayata geçirilmesi sonrası Türkiye'nin 20 avro/tCO2e'lik bir yerel karbon fiyatı uygulaması durumunda, potansiyel SKDM maliyetlerinin 2027'de yılda 56 milyon avroya düşebileceğini belirtiyor. Ulusal ETS'sini uygulayan Türkiye, SKDM masraflarını dolaylı olarak üstlenmek yerine bu maliyetleri ETS gelirleri olarak içselleştirebilecek ve bu gelirler düşük karbonlu kalkınmayı hızlandırmak amacıyla hükümet tarafından stratejik olarak kullanılabilir.

SKDM, emisyon miktarına bağlı olarak AB'de bulunan ithalatçılara maliyet getireceği için Türkiye'den AB'ye gerçekleşen ihracat hacmini de etkileyecek. Rapora göre geçiş süreci tamamlandıktan sonra SKDM'nin ihracat üzerindeki etkilerinin kısa vadede göz ardı edilebilir olması beklenirken, ulusal ETS'nin hayata geçirilmediği bir senaryoda, 2032'de 75 avro ve 150 avro/tCO2e SKDM sertifika ücretleriyle AB'ye mal akışının sırasıyla %2 ve %3 azalması öngörülmüyor. Ancak Türkiye'nin ulusal bir ETS uygulaması hâlinde düşük emisyonlu ürünlerin ihracatı artacağı için ihracatın da aynı oranda büyümesi bekleniyor.

KAPAK

Sanayinin atması gereken adımlar

Konuk Konuşmacı **T.C. Ticaret Bakanlığı Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdürlüğü Ticaret Uzmanı Elif Berrak Taşyürek**, "Tedarik ve Değer Zinciri Boyunca AB Yeşil Mutabakatına Uyum İçin Sanayinin Atması Gereken Adımlar" başlıklı konuşmasında, "Döngüsel Ekonomi Eylem Planı'nın ana unsuru; 30 Mart 2022'de açıklanan **Sürdürülebilir Ürün İnisyatifi**. AB, gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürünlerde döngüsellik, sürdürülebilirliğin bir gönüllülük esasından çıkarılmasını ve bir zorunluluk haline getirilmesini, AB pazarına sunulan ürünlerin eko-tasarım kurallarına uygun olmasını amaçlıyor" dedi. Bu çerçevede mevzuatta ürünlerin daha dayanıklı olması, atık oluşumunun engellenmesi amacıyla yeniden kullanılması, tamir edilebilir ve geridönüştürülebilir olması, yeni ürünlerin karbon ve çevresel ayak izinin azaltılmasına yönelik kurallar bulunduğunu belirten Taşyürek, şu bilgileri verdi: "Bütün bu mevzuatlarda dijitalleşmeyle; **Dijital Ürün Pasaportu** ile beraber ürünlere ilişkin daha kolay bilgiye ulaşılabilecek. 2023 sonunda bu çerçevede mevzuatın yasalaşmasını, sonrasında AB'nin öncelikli sektörlerde (tekstil, seramik, mobilya, lastik, demir-çelik, demir harici metaller ve alüminyum) ürün bazlı mevzuatlar ve eko-tasarım kurallarını açıklamasını ve dijital ürün pasaportlarının geliştirilmesini öngörüyoruz. AB artık bir **'Döngüsel Atık Ekonomisi'** geliştirmeyi hedefliyor. Bunun 2 ayağı; Atık Çerçeve Tüzüğü Revizyonu ve Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu ile Atık Sevkiyatı Tüzüğü Revizyonu. Artık AB kaynak bağımsızlığını sağlamak için atıklarını da AB içinde değerlendire-

cek. Atıkların OECD üyesi olmayan ülkelere ihracatının kısıtlanması, OECD üyesi ülkelere ihracatının izlenmesi, geri dönüşüm tesislerinin denetlenmesi sözkonusu."

Taşyürek diğer yatay alanlara da değindi: "Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi, Aldatıcı Yeşil Söylemlerin Engellenmesi, Zorunlu Yeşil Kamu Alımları Kriterleri. AB ilk olarak Sürdürülebilir ve Döngüsel Tekstil Stratejisi'ni açıkladı; 2030'a kadar tüm tekstil ürünlerinde sürdürülebilirlik ve döngüsellik kriteri, artık Fast Fashion trendinin sona ermesi amaçlanıyor. İlk eko-tasarım kurallarının tekstil sektöründe açıklanmasını bekliyoruz. Halihazırda bir CIRPASS Projesi yürütülüyor. İstemsiz mikroplastik salınının engellenmesi, satılmayan ürünlerin imhasının tedrici olarak yasaklanması, döngüsel ekonomi yeni iş imkanları (tamir, ikinci el, geri dönüşüm) öngörülüyor. Plastik sektörde AB'nin açıkladığı Plastik Stratejisi'nin ilki 2019'da Tek Kullanımlık Plastik Direktifi ile AB'de tek kullanımlık tüm plastiklerin girişi yasaklandı. Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü Taslağı Kasım 2022'de açıklandı, atık yönetiminde genişletilmiş üretici sorumluluğu, zorunlu depozito sistemleri getirilecek. Biyobozunur, biyoyazınır ve kompost edilebilir plastiklere ilişkin bir rehber yayınlandı. Plastiklerin otomotiv sektöründe kullanımında da Temmuz 2023'te Döngüsel Araç Tasarımı ve Ömrünü Tamamlamış Araç Tüzüğü Taslağı'nda da buna yönelik sinyaller görüyoruz, AB'de geri dönüştürülmüş plastiğin %10'u otomotiv sektöründe kullanılıyor. Otomotiv sektöründe 2030'da %25, 2035'te %50 asgari geri dönüştürülmüş plastik kullanımı zorunluluğu getirileceğini öngörüyoruz. Türkiye'de beyaz eşya sektöründe 2019 itibarıyla 29 ürün grubunda eko-tasarım kuralları, 15 ürün grubunda

TEVMOT Projesi ile KOBİ'lere destek

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye ofisinden KobiEfor'a yapılan açıklamalar şöyle:

"Türk sanayisinin enerji verimli üretim yapmasına ve karbon salınımının azaltılmasına katkı sağlamak üzere üretimde kullanılan bağımsız ve akuple, 0.75 kW ile 375 kW arasında güce sahip elektrik motorlarının yüksek verimlilikle değiştirilmesini ve gerek elektrik motoru üreticileri gerekse nihai kullanıcıların teknolojik gelişiminin desteklenmesini hedefleyen 'TEVMOT-Türkiye'de KOBİ'lerde Enerji Verimli Motorların Teşvik Edilmesi Projesi', Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye Ofisi işbirliğinde, Küresel Çevre Fonu (GEF) finansal desteğiyle yürütülüyor. TEVMOT Projesi ile hem iklim değişikliğiyle mücadele konusunda, hem de Avrupa Yeşil Mutabakatı, Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmaları, Karbon Ticareti gibi ticari konularda fayda sağlayacak olan KOBİ'ler, enerji verimliliği alanında farkındalık kazanarak ve piyasada rekabet güçlerini artırarak dış pazarlarda faaliyetlerine güçlü şekilde devam edecek.

TEVMOT projesinin pilot programı kapsamında ön-

celikle bünyesinde Enerji Yönetim Birimi (EYB) bulunan Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri'ne yönelik düzenlenen bir anket ile pilot uygulama sahası oluşturuldu. Sonrasında KOSGEB işbirliğiyle ilgili OSB'leri (Organize Sanayi Bölgeleri) kapsayan finansal destek mekanizması kuruldu. Pilot saha olarak seçilen 7 OSB'de (Adana Hacı Sabancı OSB, **Ankara Sanayi Odası** 1. OSB, Antalya OSB, Bursa OSB, İzmir Kemalpaşa OSB, Gebze OSB, Uşak OSB) bilgilendirme toplantıları düzenlenerek projeye katılmaya istekli 100 KOBİ ile yola çıkıldı. KOBİ'ler ile yapılan toplantılarda enerji verimliliği ve günümüzde sanayicilerin en önemli gündemlerinden biri haline gelen karbon ticareti, karbon yönetimi gibi konulardaki yasal düzenleme ve teşviklere ve ayrıca Avrupa Yeşil Mutabakatı gibi önümüzdeki dönemlerde KOBİ'leri etkilemesi muhtemel gelişmelere de vurgu yapıldı.

Pilot OSB'lerdeki EYB yetkililerinin desteğiyle 48 KOBİ'de 363 adet eski ve verimsiz motorun yüksek enerji verimli, yeni motorlarla değiştirilmesi sağlandı. Motor değişimlerinin yatırımları için proje fon sağlayıcısı GEF

enerji etiketlemesi kuralları belirlendi. **EPREL-Ürün Kayıt ve Enerji Etiketlemesi Veri Tabanı** uygulaması esasen Dijital Ürün Pasaportu'nun bir diğer uygulaması. EPREL'e tabi olan sektörlerin ayrıca Dijital Ürün Pasaportu'na sahip olması gerekmeyecek. Ticaret Bakanlığı bu veri tabanına ülkemizin direkt girişleriyle ilgili çalışmalar yürütüyor ancak ticari sır mevzuatına yönelik çalışmalar da yapılıyor. **Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi** ile beraber AB, **Eko-Tasarım Çalışma Programı-2022-2024**'ü de başlattı. Eko-Tasarım Tüzüğü Taslağı, halihazırdaki eko-tasarım mevzuatının bütün sektörlerle genişletilmiş hali."

Ticaret Bakanlığı'nın çalışmaları, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın Dünya Bankası ve EBRD ile yürüttüğü finansman çalışmalarını da anlatan Taşyürek, finansman kalemlerinin tek bir yerde toplandığı bir platform ihtiyacını karşılamak üzere çalışmalarını da açıkladı: "Dijital Ürün Pasaportu uygulamasının, tekstil, batarya ve elektronikte 2026-2027'de yürürlüğe girmesi öngörülmüyor. Geri dönüşüm sektörü geliştirilmesi gereken önemli bir fırsat."

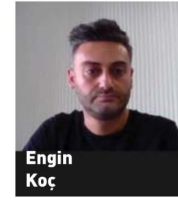
"Karbon ayak izi hesaplama için şimdiden verilerinizi tutun"

Döngüsel Ekonomi ve Kaynak Verimliliği Platformu Proje Sonuçları Sunumu'nda konuşan **ISO Çevre ve Enerji Şube Müdürü Erbil Büyükbay**, "Bir mevzuat tsunamisine maruz kalmış durumdayız" dedi ve 3 sektörde 21 firma 42 marka elçisiyle yürüttükleri DEKVEP'in 3 sacayağı bulunduğunu belirtti: "1) Sektör Analizleri ve Eylem Plan-

ları 2) Uygulamaya Yönelik İşbirliği 3) Kapasite Geliştirme / Yaygınlaştırma." Şirketleri, "Karbon ayak izi hesaplama konusunda şimdiden verilerinizi tutun" diye uyararak Büyükbay, her 3 sektör için Sektör Eylem Planları'nın oluşturulması için çalışmalarını, Eylem Planı Çalıştayları, fiziki ve online Endüstriyel Simbiyoz Çalıştayları düzenlediklerini, kümelenme ve açık inovasyon çalışmaları yürüttüklerini, Karbon Ayak İzi Sertifika Programı, Temiz Üretim Sertifika Programı, Döngüsel Ekonomi İş Modelleri İnovasyon Sertifika Programı geliştirip uyguladıklarını anlattı.

GTE Karbon Proje Danışmanı ve DEKVEP Proje Danışmanı Engin Koç, her bir sektör için sektör çalıştayları ve eylem planları ve amaçları belirlendiğini, saha çalışmaları ve raporlama faaliyetleri yürütüldüğünü, kümelenme toplantıları, kaynak verimliliği uygulamalı vaka çalışmaları gerçekleştirildiğini belirterek, kaynak verimliliğinde hava kaçaklarını önleme, çevredostu hammaddelerin firmaların proseslerine entegrasyonu, atık geri kazanımı, yağmur suyu hasadı gibi çalışmaların önemine dikkat çekti.

DEKVEP Proje Kazanımları ve İyi Uygulamalar

DEKVEP Proje Kazanımları ve İyi Uygulamalar Paneli'nin moderatörlüğünü **SKD Türkiye İş Geliştirme ve Paydaş İlişkileri Müdürü Noyan Ergül** yürüttü.

Mete Plastik Kalite ve Ar-Ge Müdürü Hülya Üstünel, projeye mevcut karbon ayak izini hesaplamak ve

bütçesine ilave olarak ve KOSGEB ile yapılan işbirliği sayesinde KOBİ'lere yerli motor tercihlerinde %75, ithal motor tercihlerinde %60 hibe verildi. Bu hibeler motor dönüşümünün başlamasında tetikleyici oldu. Sahada üstün verimli (IE3) veya süper üstün verimli (IE4) motorların kullanılmasıyla elektrik motorlarının 1.493.321 kWh daha az enerji harcaması sağlanmış, bu sayede de doğaya 685 ton karbonun salımı engellenmiş oldu. Bu değerler, TEVMOT Projesi kapsamında işbirliği yapılan KOBİ'ler baz alındığında KOBİ başına düşen yıllık ortalama elektrik tüketiminin ve üretilen yıllık ortalama CO2 emisyonunun %50'sine denk.

TEVMOT Projesi pilot programıyla KOBİ'lere sağlanan faydalar arasında; üretim maliyetlerinde azalma, rekabet edebilme kabiliyetinde artış, enerji verimliliği konusunda farkındalık artırıcı teknik destek/danışmanlık hizmetleri, enerji verimliliğine katkıyla kazanılan prestij ve ISO 50001 Enerji Yönetim Sisteminin uygulanmasına yönelik tecrübe de sayılabilir. Projenin ülkeye sağladığı en önemli katkılardan biri ise KOSGEB'in KOBİ Enerji Verimliliği Destek Programı'nın hayata geçirilmiş olması. Bu sayede ülke sathında daha fazla işletme, enerji etüt ve motor değişimlerine yönelik verimlilik artırıcı yatırım fırsatlarına erişerek hem enerji hem de enerji

dışı faydalardan yararlanacak. KOBİ Enerji Verimliliği Destek Programı ile elektrik motoru ve enerji tüketen sistemlerin etütleriyle elektrik motoru ve fan, pompa, kompresör, değişken hız sürücülü sistemler gibi motor tahrikli sistemler için yatırımların farklı oranlarda geri ödemesiz hibeyle teşvik edilmesi amaçlanıyor.

AB'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması hayata geçiyor

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) hazırladığı 'Avrupa Birliği Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması: Gelişmekte Olan Ülkeler için Tavsiyeler' raporunda, ticaret modellerinin üretim nispeten karbon verimli olduğu gelişmiş ülkeler lehine değişmesinin gelişmekte olan ülkeleri olumsuz etkileyebileceği konusunda uyarıyor. Sınırdaki karbon düzenleme gibi ticaret politikaları iklim ve çevre politikalarına olumlu katkı sağlayabilir. Öte yandan bu tür uygulamaların gelişmekte olan ülkeler üzerindeki etkisinin de değerlendirilmesi, günümüzdeki eşitsizliklerin daha da derinleşmemesi için çok önemli. Rapora göre, hedeflenen karbon yoğun sektörlerde, gelişmekte olan ülkelerin ihracatı %1.4 ila % 2.4 azalacak. Gelişmekte olan ülkelerin ihracatının düşmesi kaçınılmazken gelişmiş ülkeler

KAPAK

dijital dönüşümle başladıklarını, geri dönüştürülmüş ve sürdürülebilir hammadde arayışına girdiklerini, mevcut SAP programlarının üzerine IoT sistemi eklenmesiyle birlikte bu 2 projeyi Şubat 2024'te tamamlayacaklarını anlattı: "Bu süreçte ilk önce atık yönetimini destekleyecek Sıfır Atık Belgemizi aldık. Kaynağında ayrıştırma yapıyoruz, kaynağında ayrıştırma ve atık yönetimi çok önemli. Enerji kullanımımızı da düşürdük."

Yorglass Çevre Mühendisi ve Sürdürülebilirlik Komitesi Üyesi Ebru Erdi, 4 ayrı şehirde 6 işletmeleri bulunduğunu ve ilk önce Çerkezköy'deki işletmelerinde projeyi hayata geçirdiklerini söyledi: "Enerji ve su verimliliği yol haritamızı oluşturduk. Cam sektörü su yoğun bir sektör, prosesimizin her noktasında su kullanıyoruz. Suyumuzu arıttıktan sonra tekrardan geri kullanıyoruz, halihazırda yapıyorduk fakat projeye birlikte hangi noktalarda iyileştirme yapabileceğimize ilişkin bir sayaçlandırma projesi çizdik, 2023 sonunda projeyi bitirmeyi ve sayaç sistemini otomasyona bağlamayı hedefliyoruz. Artık müşteri tarafında daha çok denetleniyor, karbon ve su ayak izine bakılıyor. 2024'te çatılarımızı GES yapıp, enerjimizin %10'unu buradan karşılayacağız. Yağmur suyu hasadı ile su ihtiyacımızı karşılayacağız. Motorlarımızla ilgili enerji verimliliği çalışmaları yürü-

tüyoruz. 6 işletmemizin 1'inde cam üretiyor diğerlerinde işliyoruz. Kırılan, kırık camlarımızı fırınlarda ergiterek yeniden hammaddeye dönüştürüyoruz."

Ezka Tekstil Çevre Mühendisi Figen Sürü, projeye maliyetleri düşürdüklerini, örneğin; prosesten çıkan sıcak havayla yemekhaneyi ısıttıklarını, sensörlü suyla %30 su tasarrufu sağladıklarını aktardı. Temiz üretime daha da yaklaşmayı, tercih edilen olmayı hedeflediklerini paylaşan Sürü, "Tekstilde döngüsellik sağlanabilirsek dünya üzerindeki atık miktarını çok azaltacağız. Temiz üretim benimsemeli, anlaşılmalı. Tekstilde çok fazla boya atık oluşuyor, arıtma sistemleri geliştirilmeli. Çevre dostu ürünler kullanılmalı, zararlı kimyasallar tekstilden uzaklaştırılmalı, mikroplastik kullanımı azaltılmalı. Daha dayanıklı, kaliteli, uzun süre kullanılacak ürünler üretirsek daha az atık olur" dedi.

daha az karbon yoğun üretim sistemleri kullanmaları sebebiyle bu düzenlemelerden daha az etkilenenler.

Türkiye 'Sınırdaki Karbon Düzenlemesi'ne hazır mı?: TÜİK'in yayımladığı güncel verilere göre Türkiye'nin toplam sera gazı emisyonu, 2021'de bir önceki yıla göre %7.7 artarak 564.4 milyon ton oldu. Avrupa Komisyonu'nun yayımladığı verilere göre Türkiye, 2021'de 449.8 milyon ton CO2 salımı ile dünyada %1.2'lik paya sahip. Üstelik 2021'de, 2019'a kıyasla daha yüksek CO2 emisyonuna sahip olan yedi ülke (Çin, Hindistan, Rusya, İran, Suudi Arabistan, Brezilya ve Türkiye) arasında Türkiye iki yılda %7.9'luk artışla ilk sırada yer alıyor.

Türkiye, Avrupa Birliği'ne (AB) satılan karbon yoğun ürünlerin üçüncü büyük ihracatçısı ve karbon yoğun endüstriler, 2026'da Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması'nın (SKDM) uygulanmasıyla birlikte AB mali harçlarına ve vergilerine maruz kalacak. AB'nin emisyon ticaret sistemine dahil olmayan Türkiye, kendi emisyon ticaret sistemini planlarken AB'nin SKDM'sinden etkilenmesi beklenen sektörler için harekete geçti. Ülkede bir karbon fiyatının AB ile uyumlu bir şekilde geliştirilmesi süreci rahatlatılacak çözümlerden biri olabilir. Diğer yandan Türkiye, gelecekte, tekstil ürünlerinden elektronik aletlerin yapımına kadar kullanılan polimerler ve organik kimyasalların da SKDM'ye dahil edilmesiyle planlanan genişlemeden de etkilenme riskiyle karşı karşıya. Bundan dolayı, Türkiye'nin, karbonsuzlaştırma hedeflerine ulaşmak için yenilenebilir enerji kullanımını yaygınlaştırma ve enerji verimliliğini artırma konusunda erken ilerleme göstermesi faydalı olacak. Türkiye, karbon salımının azaltılmasını amaçlayan bu

gelişmelere uyum sağlamak için adımlar atmaya başladı.

UNDP, Türkiye'nin SKDM'ye uyum sağlamasına nasıl yardımcı oluyor?: UNDP, Türkiye'nin Sera Gazı Hedefinin Belirlenmesi ve Uzun Dönemli İklim Değişikliği Stratejisinin Hazırlanması projesiyle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile birlikte çalışarak 2053'e kadar net sıfır rotası çizibilmesi için uzun dönemli stratejisinin hazırlanmasına destek oluyor. UNDP, 2053'te karbon nötr olmak için Türkiye'nin sanayi, enerji, ulaştırma, AKAKDO, tarım, atık ve bina sektörlerinde tamamlaması

gereken dönüşümlerin tespiti ve yol haritasının belirlenmesi için işbirliği yapıyor. Bu yol haritasını da tüm paydaşların (kamu, özel sektör, akademi ve STK) desteği ve koordinasyonuyla katılımcı, veri temelli bir yaklaşımla hazırlıyor. UNDP'nin "Türkiye'de İklim Değişikliğine Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi" projesi de yerel yönetimler için eylem planı hazırlama sürecini destekleyen adımlar atıyor. UNDP, Konya, Muğla, Sakarya ve Samsun'daki dört pilot belediye için yerel iklim değişikliğine uyum stratejileri ve eylem planları hazırladı. Uyum eylem planları, tarım ve balıkçılık/hayvancılık, ekosistemler ve biyoçeşitlilik, su yönetimi, afet riskinin azaltılması, kent, sosyal kalkınma, sanayi, enerji, turizm ve kültürel miras ve halk sağlığı olmak üzere 10 farklı sektördeki etkilere göre hazırlandı. UNDP ayrıca Türkiye'ye endüstriyel atıkları ham maddeye dönüştürmek için ve kimseyi geride bırakmadan orman köylerinde güneş enerjisinden elektrik üretimini yaygınlaştırmak için destek oluyor. Detaylı bilgi için: <https://undpturkiye.exposure.co/sinirdakarbonduzenlemesiundp>

KAPAK

**GEFF Türkiye Pazarlama Başkanışmanı Arif Ergin
GEFF Türkiye için fon büyüklüğü 521.5 milyon Euro**

“Türkiye Yeşil Ekonomi Finansman Programı (GEFF Türkiye), sürdürülebilir enerji ve iklim uyumlanma önlemleri de dahil olmak üzere yeşil ekonomi yatırımlarına finansman ve teknik destek sağlamak amacıyla Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) tarafından geliştirilen, Temiz Teknoloji Fonu (CTF) ve Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından desteklenen bir finansman programıdır.

Türkiye’de 2010 yılından itibaren uygulanmakta olan SEFF projelerinin (MidSEFF, TurSEFF ve TuREEFF) başarısı üzerine geliştirilip başlatılmıştır. Toplamda on bine yakın yeşil projeye 2.4 milyar €’ya yakın finansman yapan SEFF’ler kapsamında yaklaşık 2.3 GW yenilenebilir enerji kurulu gücüne ulaşılarak 5.9 milyon ton karbon emisyonu azaltımı sağlanmıştır. Bu başarılar üzerine Nisan 2022 tarihinde başlatılan GEFF Türkiye için EBRD ve donörlerce tahsis edilen fon büyüklüğü 521.5 milyon €’dur.

GEFF Türkiye tarafından finanse edilmekte olan yeşil proje kategorileri; güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, atıktan enerji, jeotermal ve hidroelektrik gibi yenilenebilir enerji yatırımları, binalarda, sanayide ve ulaşımda enerji verimliliği yatırımları ve kaynak verimliliği, döngüsel eko-

nomi ve doğru su kullanımı gibi iklim uyumlanma alanlarını kapsar.

GEFF Türkiye, yeşil projelere finansman sağlarken aynı zamanda anlaşmalı finansman kuruluşları ve firmalara yeşil ekonomi kapsamında kapasite geliştirme ve farkındalık artırıcı eğitimler, çalıştaylar ve seminerler düzenler. Bu çalışmalar, anlaşmalı bankalar ve yatırımcılar arasında kurumsal iklim yönetişiminin (Corporate Climate Governance CCG) yaygınlaştırılmasını desteklemeyi de amaçlamaktadır. CCG, finansman kurumları da dahil olmak üzere firmaların iklim değişikliğinden kaynaklanan risklerini ve fırsatlarını belirlemek, değerlendirmek, yönetmek ve raporlamak için kullandıkları kurallar, politikalar ve süreçler anlamına gelir ve karbonsuzlaşma için çok önemli bir konsepttir.

GEFF Türkiye, sınırda karbon düzenlemesi (CBAM) ve emisyon ticaret sistemi (ETS) ile artık pek çok sektörün gündemine giren karbonsuzlaşma çalışmalarının en doğru ve maliyet etkin şekilde yapılabilmesine destek olmak amacıyla firmalara ve bankalara teknik destekler vermektedir.

GEFF Türkiye hakkında detaylı bilgi almak için <https://ebrdgeff.com/tr> sitesini ziyaret edebilirsiniz.”

**Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı:
Başakşehir’de dijital geleceğe
yönelik buluşma**

Building Markets’in düzenlediği, Başakşehir Belediyesi ortaklığında, Semor organizasyonunda, Başakşehir Living Lab’da gerçekleşen Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı, iş dünyasının önemli aktörlerini bir araya getirerek sürdürülebilir dijital kalkınmanın kapılarını araladı. KOBİ’ler için dijital kalkınmanın en son gelişmelerinin tartışıldığı, eşleştirme etkinliği ve uygulamalı atölyelerin sunulduğu konferans, katılımcılarına iş dünyasının geleceğine dair heyecan verici bakış açıları sunmayı amaçladı.

Etkinliğin ana teması; iş dünyasının sürdürülebilirliğini ve dijital dönüşümünü birleştiren KOBİ’lerin rolüydü. Etkinlikte; 200’den fazla iş lideri, yatırımcı ve uzmandan oluşan dinamik bir topluluk, etkileşimli oturumlar ve atölyeler aracılığıyla sürdürülebilir kalkınmanın önde gelen konularını masaya yatırdı. Sürdürülebilir kalkınmanın dijitalle birleştiği konferans, katılımcılara yeni vizyonlar sunarken işbirliği ve yenilikçi düşünceye odaklanmanın önemini bir kez daha vurguladı.

200’ün üzerinde şirketin katıldığı konferansın açılış konuşmalarını; Başakşehir Living Lab Bilgi Teknolojileri Müdürü Bekir Selçuk Temel ve Başakşehir Belediyesi Be-

lediye Başkan Yardımcısı Ahmet Melik yaptı. ‘Sürdürülebilir Başakşehir: Geleceğin Belediyesi’ başlıklı konuşmasında Ahmet Melik, kalkınmanın sürdürülebilirliğini ve belediyenin bu vizyondaki rolünü vurguladı. Ardından Building Markets Ülke Direktörü Bora Arıcan, Building Markets ve Türkiye’deki KOBİ’ler hakkında bilgiler verdi.

Konferansta; Workiom CEO’su Dr. Sinan Hatahet, dijitalleşmenin iş dünyasını nasıl ileri taşıyabileceğini anlattı, AlifBee CEO’su Tahsin Çorbacı, eğitim alanında geleceğe dair öngörülerini paylaşırken; Fasih CEO’su Hulud Alhalabi kadının sürdürülebilir kalkınma hedeflerindeki önemini vurguladı, Harmony Projesi CEO’su Yavuz Yiğit ise farklı kültürlerin bir araya gelerek nasıl başarılı olabileceğini aktardı.

Etkinlikte Building Markets tarafından KOBİ’lere ödüllere ödül verildi. Bu ödüller arasında en sürdürülebilir belediye, en iyi inovasyon ve teknoloji merkezi, en inovatif girişimci, en iyi eğitim teknolojisi, en iyi robotik şirketi ve daha birçok kategori yer aldı.

Konferansın ardından düzenlenen eşleştirme etkinliği, katılımcı şirketlerin bir araya gelerek ağlarını genişletmelerine ve yeni iş fırsatlarına ulaşmalarına olanak sağladı. Etkinliğin devamında gerçekleştirilen çalıştaylar, kalkınma ve pazarlamanın gelecekteki eğilimlerinden yapay zeka ve yazılım işletmelerinin geleceğine, eğitim teknolojilerinden sağlık hizmetinin geleceğine kadar çeşitli konuları ele aldı.

HABER

Orta Vadeli Program (OVP) ile hedef; Sürdürülebilir istikrarlı kalkınma

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Türkiye Ekonomi Şurası'nda konuşan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, "Para politikası, maliye politikası ve yapısal reform adımlarını kademeli bir şekilde

devreye alarak Türkiye'de yatırım ortamının iyileştirilmesi, sürdürülebilir bir büyüme için daha elverişli bir ortamın sağlanması ve ekonomimizin potansiyelinin daha da yükselmesini istiyoruz" dedi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Türkiye Ekonomi Şurası, **TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu**'nun evsahipliğinde Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, Ticaret Bakanı Prof.Dr. Ömer Bolat, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dr. Alparслан Bayraktar, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı İbrahim Şenel ile Oda ve Borsa Başkanlarının katılımıyla **TOBB İkiz Kuleler**'de yapıldı.

Eylül'de OVP açıklanacak, Ekim'de 12. Kalkınma Planı TBMM'ye sunulacak

"Türkiye Yüzyılı'na yakışır yeni projeleri, yine hep birlikte hayata geçireceğiz": Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, "Para politikası, maliye politikası ve yapısal reform adımlarını kademeli bir şekilde devreye alarak Türkiye'de yatırım ortamının iyileştirilmesi, sürdürülebilir bir büyüme için daha elverişli bir ortamın sağlanması ve ekonomimizin potansiyelinin daha da yükselmesini istiyoruz" dedi.

Eylül'ün ilk yarısında açıklamayı planladıkları Orta Vadeli Program (OVP) hazırlıkları çerçevesinde, son dönemde iş dünyası temsilcileriyle istişareleri sürdürdüklerini, 2023-2028 dönemini kapsayan 5 yıllık 12. Kalkınma Planı'nı da sonuçlandırmak üzere olduklarını ve Ekim'de Meclise sunacaklarını belirten Yılmaz, şirket kuruluş işlemlerinde Odaları tek durak haline getirdiklerini aktardı.

Yapısal reformlar geliyor: Yılmaz'ın konuşmasından satırbaşları şöyle: "Önümüzdeki süreçte, Togg benzeri yeni fikirlerle, yeni projelerle Türkiye Yüzyılı'na yakışır yeni projeleri, yine hep birlikte hayata geçireceğiz. Sadece bu yıl merkezi yönetim bütçesinden depremin yaralarını sarmak için yapılacak harcama 762 milyar lira olacak. Deprem harcamalarını harici bir durum olarak görüyoruz. Bir takım gelir tedbirleri aldık. Tamamlayıcı bir unsur olarak kamuda harcama adımları atmaya planlıyoruz. Siyasi istikrar ve uygulanan makro politikaların etkisiyle 2023 Mayıs ayında 700 baz puan seviyesinde olan CDS primi, 400 baz puan seviyelerine geriledi. Son dönemlerde yeni para politikası çerçevesinde, Merkez Bankamızın yaptığı miktarsal sıkılaştırmada, **tüketimle üretim arasında bariz bir farklı uygulama yapılmaktadır.** Tüketimde daha dengeli bir yapı öngörülürken, üretimi, ihracatı, yatırımı destekle-

Yapısal reformlar Meclis gündemine sunulacak

Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK) Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Cevdet Yılmaz başkanlığında toplandı. Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde; ilgili bakanlar, kurumlar ve özel sektör temsilcilerinin geniş katılımıyla gerçekleştirilen YOİKK toplantısında; yatırım ortamını iyileştirecek ve rekabet gücünü artıracak öneriler değerlendirildi.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, toplantıda; ihracatın geliştirilmesi, yatırım yeri imkanlarının geliştirilmesi, yatırımda finansmana erişim, yeşil dönüşümün hızlandırılması, yatırım teşvik sisteminin iyileştirilmesi, vergi mevzuatında iyileştirmeler, kişisel verilerin korunması, istihdamın teşvik edilmesi, girişimcilik ekosisteminin desteklenmesi, çalışma mevzuatında iyileştirmeler, gümrük süreçlerinin iyileştirilmesi, sanayide dijital dönüşümün hızlandırılması, doğrudan yatırımların artırılması, uluslararası endekslerde ilerleme, ekonomide öngörülebilirliğin sağlanması, Ar-Ge teşviklerinin geliştirilmesi ve risk yönetiminin geliştirilmesi gibi konuların detaylı bir şekilde ele alındığını anlattı.

YOİKK eylem planları Eylül sonuna kadar hazırlanacak: Yılmaz, Türkiye'de yatırım ikliminin iyileştirilmesi ve yatırımcılar nezdinde ülkemizin daha gözde bir cazibe merkezi halinde gelmesi amacıyla Eylül sonuna kadar hazırlığı tamamlanacak YOİKK eylem planlarının doğrudan dış yatırımlar açısından olumlu etkilerinin olmasını beklediklerini paylaştı: "Bunun bir sonucu olarak da cari açığı azaltıcı, döviz girdisi sağlayacak, mal ve hizmet ihracatını kolaylaştıracak hususları önceliyoruz. Bu amaçla hazırlanan eylem planlarına ilişkin önerilerinden doğan mevzuat paketini, yapısal reform çalışmaları kapsamında yeni dönemde Meclisimizin gündemine sunmayı planlıyoruz. Yatırımcıların öncelik verdiği güven ortamını sağlamak, finansal istikrarını pekiştirmek, sürdürülebilir büyüme ve istihdam artışını sağlamak bu konuda temel hedeflerimizdir. Bir taraftan enflasyonla mücadeleyi elbette sürdüreceğiz, diğer

taraftan ülkemizin resesyona girmeden büyümesini, istihdamını sağlıklı bir şekilde istikrarlı bir zeminde sürdürmesini hedefliyoruz. Dolayısıyla temel çerçevemiz, sürdürülebilir istikrarlı bir kalkınma süreci. Büyümenin istikrarlı ve kapsayıcı olması temel prensibiyle; yatırımı, istihdamı, üretimi ve ihracatı odağına alan politikalarımız çerçevesinde, ülkemizdeki refah artışından tüm kesimlerin adil bir şekilde faydalanmasını amaçlıyoruz. Dolayısıyla sadece büyük şirketler için değil, KOBİ'lerimiz için küçük işletmelerimiz için de iş ortamını, yatırım ortamını iyileştirmemiz; sadece metropoller için değil, tüm Türkiye'de farklı bölgelerde yeni imkanlar fırsatlar oluşturmamız önem taşıyor."

"Sanayi alanları genişletilmeli": Yılmaz, uluslararası mukayeselerle bakıldığında bizde sanayiye tahsis edilen arazinin Avrupa ülkelerinin oldukça altında bulunduğunu, verimsiz arazilerde, tarımsal üretimimize zarar vermeyecek, su potansiyeli dikkate alınarak ve planlı bir şekilde sanayi alanlarımızın genişletilmesi gerektiği hususunda genel bir anlayış birliği olduğunu ifade etti.

Sanayileşmede Orta Anadolu-Akdeniz hattına odaklanılacak: Cevdet Yılmaz, sanayinin daha fazla Anadolu'ya yayılması bağlamında, Orta Anadolu-Akdeniz hattında daha güçlü bir sanayileşme perspektifinin toplantıda ele alındığını da bildirdi.

Demiryolları önceliklendirilecek: Yılmaz, "Artık önümüzdeki dönem ulaştırmada temel önceliğimiz; demiryollarının daha hızlı geliştirilmesi, demiryollarıyla liman bağlantılarının üretim merkezleri bağlantılarının da güçlendirilmesi, en temel yatırım ortamını iyileştirici hususlar arasında yer alıyor" dedi.

yici bir çerçeve oluşturulmaktadır. Burada da KOBİ'lere ayrı bir vurgu yapıldı, önem ve öncelik atfedildi. İlkelerimiz; şeffaflık tutarlılık öngörülebilirlik ve uluslararası normlara uygunluktur, serbest piyasa ve rekabet ortamında verimliliği arttırmak temel hedefimizdir. Sabırlı, doğru, istikrarlı politikalarla ülkemizi Türkiye Yüzyılı hedeflerine taşıyacağız. Yeni dönemde, Milli Teknoloji Hamlesi'ni hayata geçirmek için sanayinin teknolojik dönüşümünün

sağlanmasını, yenilikçilik ve tasarım kapasitesini artırarak, nitelikli insan kaynağının geliştirilmesini planladık. **Yüksek teknoloji yoğunluklu ürünlerin ihracatı için kapsamlı ihracat destek programları oluşturacağız.** Belirsizlikler azalacak, yatırımcılar ve diğer aktörler için öngörülebilirliği artıracak politikalar ve yapısal reformlar ile kısa orta ve uzun vadede sorunların üstesinden gelecek ve başarılarımızı kutlayacağız."

HABER

OVP çalışmaları devam ediyor

OVP çalışmaları kapsamında;

- 1 Ağustos'ta, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Cumhurbaşkanı Külliyesi'nde; işçi sendikalarının temsilcileri (TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK) ile bir araya geldi.

- 8 Ağustos'ta, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz başkanlığında, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, Ticaret Bakanı Prof.Dr. Ömer Bolat, Enerji ve Tabii Kaynakları Bakanı Dr. Alparslan Bayraktar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhân, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı; Ankara'da, Ticaret Bakanlığı evsahipliğinde, iş dünyası temsilcileriyle 2023 Yılı 2. Yarıyıl Ekonomi ve İstisare Toplantısı'nda bir araya geldi. Toplantıya TOBB, DEİK, TİM, TESK, MÜSİAD, ASKON, TÜRSAB, TÜMSİAD, TMB, UND, İTO, İSO, ATO, ASO, MESİAD, İGİAD, TAMPF, BMD, PERDER, TÜRES, KONUTDER ve e-ticaret platformları da katıldı.

- 11 Ağustos'ta, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, finans sektörünün temsilcileriyle sonrasında da Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği Yönetim Ku-

rulu ile bir araya geldi.

- 15 Ağustos'ta Cumhurbaşkanı Külliyesi'nde yatırım ortamını iyileştirecek ve rekabet gücünü artıracak önerilerin değerlendirildiği; Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK) toplantısı, ilgili bakanlar, kurumlar ve özel sektör temsilcilerinin geniş katılımıyla

gerçekleştirildi.

- 16 Ağustos'ta Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz ve ilgili bakanlar, OVP hazırlıkları çerçevesinde özel sektör temsilcileriyle TOBB Türkiye Ekonomi Şurası'nda bir araya geldi.

- 23 Ağustos'ta, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, OVP hazırlıkları çerçevesinde Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nde sektör temsilcileriyle bir araya geldi.

- 28 Ağustos'ta, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı evsahipliğinde üretici temsilcileriyle görüştü.

- 29 Ağustos'ta, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz başkanlığında, yılın 3. Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK) toplandı.

“Yatırım yeri sorunu çözülmeli”

“KOBİ'lere destek verilmeli”: TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, reel sektör firmalarının son dönemde finansmana erişimde büyük zorluklar yaşadığına dikkat çekerek, “Özellikle KOBİ kredilerinin reel olarak artmaması, zincirleme etkiyle ülkenin ve sektörlerin tamamına olumsuz yansıyor. Büyümenin bereketi her kesime yansın istiyorsak, KOBİ'lerimize destek vermeli, uygun finansman imkanlarına ulaşmalarını sağlamalıyız” dedi. Hisarcıklıoğlu, istihdamı cezalandıran değil, ödüllendiren bir yaklaşımla çalışma hayatına bakılması gerektiğini söyledi.

“Sanayi arazileri kapasitesi en az 2 katına çıkarılmalı”: Hisarcıklıoğlu, yatırımların önünü açabilmek üzere, yatırım yeri sorununun çözümlenmesini de talep etti: “Sanayi arazilerinin kapasitesinin en az 2 katına çıkarılmasına ilişkin bir master plan hazırlanmalı, arsa alımı ve bina inşaatına ilişkin finansman çözümleri geliştirilmeli. Böylece sanayicimiz kısıtlı sermayesini daha verimli alanlarda yatırım yaparak değerlendirmeli.”

Yeni sanayi havzası önerisi: Hisarcıklıoğlu, “İç Anadolu-Doğu Akdeniz kuşağında yeni bir sanayi havzası planlaması yapılmalı. Bu yeni sanayi havzasıyla, bir taraftan Marmara'daki yükü azaltabilir, aynı zamanda da yüksek

teknoloji yatırımları için Marmara'da alan açabiliriz” dedi.

“Geleceğe dair yol haritası bekliyoruz”: Hisarcıklıoğlu, iş dünyası olarak her şeyden önce öngörülebilirlik istediklerini, geleceğe dair yol haritası beklediklerini vurguladı: “Dengeli ve kapsayıcı büyüme için makroekonomide istikrar ve güven sağlanmalı. Yapısal reformlara ilişkin somut bir yol haritası ortaya konulması lazım. Biz, koşturmuş, çalışmaya, üretmeye hazırız.”

KKM'li liralasmaya son;
yeni hedef TL mevduat

Merkez Bankası (TCMB) kur korumalı mevduattan (KKM) çıkış için ilk adımı attı. Önceki ekonomi yönetiminin ‘liralaşma stratejisi’ altında uyguladığı KKM'ye dönüşüm hedeflerinden vazgeçen TCMB, bu kez KKM'den Türk lirası mevduata dönüşüm yükümlülüğü getirdi. Dövizden dönlütlü KKM hesaplarından olası çıkışa hazırlık amacıyla, döviz mevduatına uygulanan zorunlu karşılık oranları da artırıldı. Kararın mevduat faizlerini yukarı çekmesi bekleniyor.

Bankalar, KKM'yi mobilden sildi: TCMB'nin kur korumalı mevduattan (KKM) çıkışı amaçlayan ilk aşama kararlarının ardından, mevduat bankalarının tamamına yakını dövizden KKM dönüşümüne olanak veren uygulamayı mobil cihazlardan ve internet şubelerinden kaldırdı.

Serbest bölge sayısı 24'e çıkıyor

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Meclisi'nin 'Ekonomiyi Yeniden Yapılandırmaya Yönelik İstişareler ve OVP Öncesi Süreçte Sanayi/İhracat Dünyamızın Sorunları ve Çözüm Önerilerini Değerlendirmek' ana gündemiyle gerçekleştirilen Ağustos olağan toplantısında Bakan Bolat, ihracat süreçlerini dijitalleşme, Ar-Ge, inovasyon ve markalaşma faaliyetleriyle desteklediklerini kaydetti.

ISO özelinde ise Oda tarafından 5 adet tamamlanmış Ur-Ge projesi ile bir adet aktif Ur-Ge projesini desteklediklerini aktaran Bakan Bolat, Bakanlık olarak üretimi ve ihracatı desteklerken yerli üreticileri ithalat kaynaklı zarar ve tehditlere karşı, DTÖ kurallarına uygun şekilde, ticaret politikası savunma araçlarıyla korumayı sürdürdüklerini vurguladı.

Bakan Bolat, "19 adet serbest bölgemiz bulunmaktadır. Yeni dönemde 5 adet serbest ticaret bölgesini de hizmete alacağız. Hükümet olarak, ihracatçılarımıza yeni pazarlar açmak için Avrupa Birliği'nin Serbest Ticaret Anlaşması yaptığı ülkelerle de biz kendi menfaatleri-

mizi de önceleyerek STA'lar yapmaya devam ediyoruz" diye konuştu.

Bakan Bolat, geçen yıl uygulamaya konulan Uzak Ülkeler Stratejisi'ne ilave olarak, İslam Ülkeleri İhracat Geliştirme Stratejisi doğrultusunda ihracat pazarlarını çeşitlendirmeyi ve geleneksel pazarlarda da Türkiye'nin payını artırmayı hedeflediklerini sözlerine ekledi.

ISO Başkanı Erdal Bahçivan şöyle konuştu: "Orta Vadeli Plan'dan (OVP) en büyük beklentimiz, makrofinansal istikrarımızı güçlendirmek için bir yol haritası ortaya koyması, finansmana erişim sorununda gerçekçi çözümlere zemin hazırlaması ve belki de en önemlisi, mevcut küresel rekabet ortamında **sanayici** ve ihracatçımızın ihtiyaç duyduğu yapısal reformları içermesidir."

İmalat PMI yılın en düşük seviyesinde

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat

Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), ağustosta 49,0 olarak gerçekleşti ve 8 ayın en düşük seviyesine geriledi.

İSO Türkiye İmalat PMI anketinin ağustos ayı sonuçları açıklandı.

Eşik değer olan 50,0'ın üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, temmuzda 49,9 olan manşet PMI, ağustosta 49,0 olarak gerçekleşti ve üst üste ikinci ay 50,0 eşik değerinin altında kalarak Türk imalat sektöründeki ivme kaybının sürdüğü yönünde sinyal verdi. Endeksin düzeyi, yavaşlamanın ılımlı düzeyde olduğuna işaret etti.

Halkçı bakış
Hakan
TOPKURULU
htopkurulu@hotmail.com

Tarihimizden ihracata dayanmanın sonuçlarına bir örnek

VATAN Partisi sürekli olarak bağımsızlığın önemini vurguluyor. Bağımsız olmak o kadar önemli ki, kendi kaderinizi kendi ellerinizde tutuyorsunuz. Eğer bağımsızsanız yaptığınız yanlış anladığınız anda gidışı değiştirmek kendi ellerinizde. Başka bir yöne doğru dümeni kıvrabiliyorsunuz.

Yıllardan bu yana ihracata dayalı büyümenin hatalı olduğunu yazıyorum. Maalesef ihracata bağımlı olarak büyümenin çok ciddi sonuçlarından birini önümüzdeki dönem yaşayacağız. Aslında olan çok basit. Türkiye'nin ihracatının yaklaşık yüzde 65'i Atlantik ülkelerine. Başta Almanya olmak üzere ABD, İngiltere, İtalya, Fransa, İspanya vb. gibi. Hep anladık bu ülkeler bize her an stratejik düşmen cephesinden sakırabilirler. Böyle bir sakdım olmasa da bu ülkeler grubu büyük çöküş eşliğinde. Milyonlarca çalışmamız bu ülkelere ihracat yapan şirketlerde çalışıyor. Milyonlarca ise yapılan bu ihracata dolaylı olarak destek veren sektörlerde çalışıyorlar.

İŞLER PARLAK DEĞİL

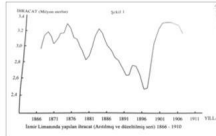
Son 2-3 ayda bu tehlike kendini göstermeye başladı. Başta Almanya ardından Hollanda, önümüzdeki aylarda diğer ülkeler takip edecek durgunluk verileri açıklanmaya başladı. Buna paralel olarak ihracat geriliyor. Son açıklanan **İstanbul Sanayi Odası** PMI verilerine göre İmalat PMI endeksi 50'nin altında seyretmeye başladı. 50 puan altı, takip edilen verilerin olumsuz tarafa kaydığını göstermektedir. Konuştuğum işverenlerin parlak olmadığını, yeni siparişlerin gelmediğini anlatmaktalar. Şimdilik bekleşim hakim. Ancak bu yeni sipariş alamama daha uzarsa işten çıkarmalar başlayacak. Bunu açıkça ifade ediyorlar. Pesinden de fabrika kapatma ve iflaslar gelecek.

DIŞ PAZARA BAĞIMLILIK

Dış pazarlara bağımlı olmak bizim yeni karşılaştığımız bir durum değil. Öncü Gençlik kampında verdiğim eğitimi ertesinde gençler tarafından bana hediye edilen "Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi" adlı Orhan Kurmuş tarafından yazılmış kitabı okuyunca bunun çok acı örneğini bu kitapta buldum.

19. yüzyılın ikinci yarısında emperyalizmin pençesinde kıvranan Osmanlı İmparatorluğu o kadar dışa bağımlı hale gelmişti ki, ihracatını yaptığı malların alıcısı olan ülkelereki tüm krizler olduğu gibi Osmanlı'ya yansyordu. O dönem İngiltere hegemon ülke idi. Doğal olarak Osmanlı limanları da İngiltere'ye ham madde ve tarım ürünleri ihracatı ve İngiltere'den işlenmiş ürün ithalatı yapan limanlardı. Durum öyle vahimdi ki; ithalat gibi ihracatta İngiliz tüccarlar aracılığı ile yapılıyordu. Biz sadece istenileni üretmek kalıyordu. Üretilecek malda dahi karar verme yetkimiz yoktu.

Aşağıdaki tabloda belirtilen yıllarda o dönemin en önemli ihracat limanı olan İzmir limanından yapılan ihracatın İngiliz Sterlini karşılığı grafiğini görmekteyiz.

Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi -
Orhan Kurmuş Şh.292

Tabloya dikkat ederseniz belli dönemlerde yapılan ihracatta ciddi düşüşler gözlenmektedir. Yazar bu iniş çöküşlerle ilgili şunu yazmaktadır.

"Elde ettiğimiz serî, uzun dönem, mevsimlik ve düzensiz hareketlerin etkilerinden anımsınmış olduğu için ihracattaki bu devresel hareketleri meydana getiren en önemli etken ihracat pazarlarındaki dalgalanmalardır. İzmir limanından yapılan ihracatın Avrupa ülkeleri arasında dağılımına bakarsak ihracattaki dalgalanmaların hangi kapitalist ülkenin geçirdiği ekonomik bunalım ve refah devreleriyle açıklayabileceğimiz ortaya çıkar."

Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi-Orhan Kurmuş Şh.291

Bu deneyimleri yaşayan Osmanlı aydınları, Mustafa Kemal'in ağzından "Bağımsızlık benim karakterimdir." diye haykırdılar.

Türkiye bugün Vatan Partisi'nin ağzından haykırmaktadır: "Hedefimiz Tam Bağımsız Türkiye'dir"